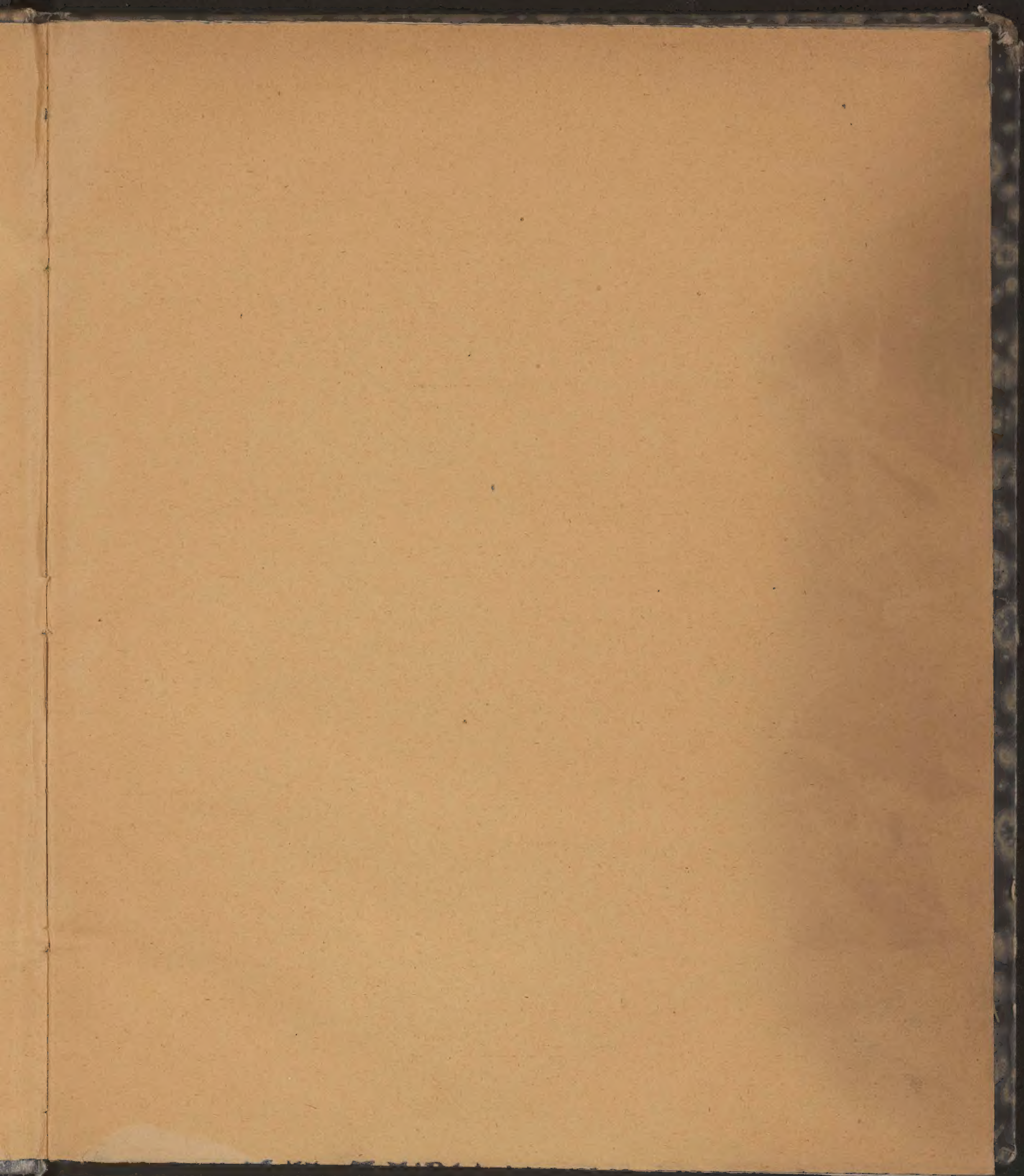

V
B
D
C.R. BIBLIOTHECA
UNIVER. IAGELL.
CRACOVIENSIS

RELACYA Z EXAMINU
KOMMISSYI SKARBU KORONNEGO
ZA LAT CZTERY
Od dnia 1. 7bris 1786. do dnia ostatniego Augusti 1790.
przez Deputacyą od Stanow wyznaczoną
ODPRAWIONEGO
W Stanach Rzepltey przez trzymaiącego w teyże Deputacyi Pioro JW. *Morskiego* Kasztelana Kamieńca Podolskiego w Miesiącu Styczniu 1791. R.
UCZYNIONA
Z ROZKAZU STANOW WYDRUKOWANA.

CZĘSC PIERWSZA.

w Drukarni **P. DUFOUR** *Kons: Nadw: J. K. Mci, Dyrektora Druk: Korp: Kad: mieszkaiącego w Rynku Miasta Starey Warszawy Nro. 58.*

RACHUNEK KOMMISSYI RZEPLTEY SKARBU KOR:

NA SEYMIE WARSZAWSKIM w 1788. ROKU.

Nro. I.

REMANENT SEYMOWY.

Remanentu Seymowego podług Rachunków 1786. Znaydowało się - - -	Zł: 2161356.	Gr: 7.	Den: 5.	
W który to Remanent, iż Summy z różnych Fundufzów wchodzą, a te do ich obrachunków przeniesione bydź powinny, przeto od tegoż Remanentu odłączaią się.				
JAKO TO:				
Ad No. III. Do Fundufzu umarzaiącego Długi Rzepltey - - fl: 18220. -				
Ad No. IV. Do Fundufzu Grofza fześćdziesiątego - - - 270. 6.	25490.	- 6.	- -	
Ad No. V. Do Fundufzu z Dóbr Oftrogſkich - - - 7000. -				
ZOSTAIE:	2135866.	- 1.	- 5.	
Do tego Remanentu za wyprzedane droższą ceną Zboże przybyło - -	2540.	- -	- -	
Summa Summarum Remanentu	2138406.	- 1.	- 5.	

Expens i Explikacya tegoż Remanentu.

Wypłacił Skarb na polepfzenie Woyſka Koronnego, -	fl: 1983205.	4.	$13\frac{1}{4}$.	*Ut Supra.*
Na ſkupienie żywności dla Woyſka w Ukrainie i Podolu -	54000.	-	-	
Deceſſów w Łanowym, Półtorykwarty, i Czopowym -	16957.	18.	$13\frac{1}{2}$.	
Zoftaie ieſzcze na Retentach	84243.	7.	$14\frac{1}{4}$.	

Nre. II.

DOCHODY SKARBU KORONNEGO DWOCHLETNIE,

à Die 1ma 7bris 1786. ad Diem ultimam Augusti 1788. z przyłączeniem Dyfferencyi, między przeszło-Seymowemi, a teraźnieyszemi Dochodami.

	Dochody przeszło Seymowe.			Dochody teraźnieysze.			Przybyło.			Ubyło.		
	Złote.	Gr:	den:	Złote.	Gr:	den:	Złote,	Gr:	den.	Złote.	Gr:	den.
Podymne - -	10,016,078	15	—	10,014,850	-	- -	- - -	-	-	1,228.	15	-
Półpodymne -	660,383	22	9	659,717	-	- -	- - -	-	-	666.	22	9
Czopowe Kraiowe -	3,520,519	24	6	3,544,364	22	13	23,844.	28	7	- - -	-	-
Półtorykwarty -	2,736,765	11	$12\frac{1}{2}$	2.732.538	16	$3\frac{1}{2}$	- - -	.	-	4.226.	25	9
Łanowe - -	119,298	28	-	119,978	28	-	680	-		- - -	-	-
Pogłowne Zydowskie	1,198,219	12	6	1,261,067	19	$3\frac{1}{2}$	62,848	6	$15\frac{1}{2}$	- - -	-	-
Cło Kupieckie -	2,550,124	26	$16\frac{1}{4}$	2,801,346	10	$17\frac{1}{2}$	251,221.	14	$1\frac{1}{4}$	- - -	-	-
Cło Szlacheckie -	787,355	7	$15\frac{1}{4}$	597,136	26	$13\frac{1}{4}$	- - -	-	.	190,218.	11	2
Cło od Soli - -	265,267	20	$6\frac{1}{2}$	317,813	11	$16\frac{1}{4}$	52,545.	21	$9\frac{3}{4}$	- - -	-	-
Składne winne -	329,572	1	-	218,842	6	$3\frac{3}{4}$	- - -	-	.	110,729.	24	15
Czopowe od Trunków Zagr:	818,969	22	$4\frac{3}{4}$	731,944	13	$7\frac{3}{4}$	- - -	-	-	87,025.	8	15
Pobory : -	114,878	3	-	88,145	10	.	- - -	-	-	26,732.	23	-
Papier stęplowany -	776,058	27	$3\frac{1}{4}$	854,040	18	$1\frac{1}{4}$	77,981.	20	16	- - -	-	-
Karty stęplowane -	85,265	10	—	123,839	26	9	38,574.	16	9	- - -	-	-
Kalendarze stęplowane -	16,173	-	—	17,941	22	9	1,804.	22	9	- - -	-	-
Xięgi Zydowskie stęplowane	10,580	17	9	9,834	9	9	- - -	-	-	746.	8	-
Proweniencya Tabaczna	2,090,838	5	16	2,152,805	6	$1\frac{3}{4}$	61,967.	-	$3\frac{3}{4}$	- - -	-	-
Loterya - -	329,788	26	$4\frac{1}{2}$	506,897	23	-	177,108.	26	$13\frac{1}{2}$	- - -	-	-
Miasta Gdańsk i Toruń -	73,700	-	-	79,200	.	- -	5,500.	-	-	- - -	-	-
Most pod Warszawą -	- - -	-	-	100,000	-	-	100,000.	-	-	- - -	-	-
Percepta potoczna -	162,168	18	$12\frac{1}{2}$	49,413	28	$6\frac{3}{8}$	- - -	-	-	112,754	20	$5\frac{7}{8}$
In Summa.	26,661,971	-	—	26,981,718	29	$0\frac{3}{8}$	854,077.	7	$12\frac{6}{8}$	534,329.	9	$1\frac{7}{8}$
Odciągaiąc Perceptę przeszłego Seymu, od teraźnieyszey iako i Ubytek od Przybytku - .	- - -	-	—	26,661,971	-	$13\frac{1}{2}$	534,329.	0	$1\frac{7}{8}$			
pokazuie się, iż przybyło	- - -	-	—	319,747	28	$10\frac{7}{8}$	319,747.	28	$10\frac{7}{8}$			

Nro. II.

EXPENS DWOCHLETNIA SKARBU KORONNEGO,

a Die 1ma 7bris 1786. ad Diem ultimam Auguſti 1788.

		Prawo wyznaczyło rocznie.		Skarb expenſował w dwóch latach.		
		Złote.	Gr:	Złote.	Gr:	den:
Skarbowi Jego Krolewſkiey Mości - - - -		2,666,666	20	5,333,333	10	-
Konſyliarzom Rady Nieuſtaiącey podług Konſtytucyi oſobney -		220,000		460,000		-
Subalternom Rady Nienſtaiącey - - - -		80,000		160,000		-
Departament Marſzałkowſki.	Marſzałkom Koronnym - - -	100,000		200,000		-
	Officyaliſtom Marſzałkowſkim - -	36,000		72,000		-
	Na Chorągiew Węgierſką do Laſki należącą -	67,461		134,922		-
Dep: Kanclerſki.	Kanclerzowi Koronnemu - - -	40,000		110,000		-
Skarbowi.	Podſkarbim, Wielkiemu i Nadwornemu, Koronnym	92,000		184,000		-
	Kommiſſarz: Skarbowym, wraz z Inſtygatorem Kor:	100,000		200,000		-
	Officyaliſtom Skarbowym - - -	100,000		200,000		-
	Na Kopus Milicyi Skarbowey - -	120,000		276,000		-
	Na Expens prawną, Konflagraty, Allewiacye	230,000		322,695	15	5½
Rożne Expenſa.	Ne Szkołą Rycerſką - - -	200,000		400,000		-
	Prezydentom i Marſzałkom Trybunału -	30,000		60,000		-
	Na Fundusz umarzaiący Długi Rzpltey -	500,000		1,000,000		-
	Na Poſłów, Rezydentow, Gabinet, Tłómaczów -	270,000		512,200		-
	Na Sędziów Pogranicznych - - -	50,000		80,666	20	-
	Na reparacyą Zamkow, i Pałacu Rzpltey -	90,000		255,304		9
	Marſzałkowi i Sekretarzowi Seymowemu -	16,666	20	33,333	10	-
	NaSzpital Warſzawſki - - -	25,000		50,000		-
Penſye, Rekompenſy.	Królewiczom Polſkim, Xiążętom Saſkim -	178,666	20	357,333	10	-
	Officyaliſtom Ziemſtwa i Grodu Warſzawſkiego	20,000		25,000		-
	Mikulſkiemu, i Sukceſſorom Buczowa -	6,000		12,000		-
	Na Expenſa extraordynaryine i nieprzewidziane -	300,000		600,000		-
	Na Woyſko Koronne - - -	6,290,000		12,580,000		-
	Na Exaktorów Podatków Rzeczypoſpolitey -	- - -		74,000		-
Na Luſtratorów Głow Zydowſkich - - - -		- - -		22,261	21	-
	Summa podług Prawa 1776. i 1778. na Rok -	11,848,461				
	Przyłączaiąc na drugi Rok Summę podobną -	11,848,461				
	EFFICIT PODŁUG PRAWA. -	23,696,922				
	Summa Sumarum Expenſy Dwochletniey -	- - -		23,715,049	26	14½

RECAPITULATIO.

Percepty dwóchletniey - - - -	26,981718. 29. 5$\frac{3}{8}$
Expensy za czas tenże - - -	23,715049. 26. 14$\frac{1}{2}$
Zostało z Dwóchletnich Percept	3,266669. 2. 9$\frac{7}{8}$

Z TYCH

Wypłacił Skarb Woysku Koronnemu ad Complementum Płacy w Racie Marcowey 1788. -		538455. 5. 10$\frac{3}{4}$.	1,578337. 22. 10$\frac{3}{4}$
Za Pałac na mieszkanie dla Posłow Rossyiskich	540000.	1,039882. 17. - -	
Za Staynie do tegoż Pałacu kupione - -	78000.		
Na Reparacyą i umeblowanie tegoż oprocz Summy 36. m. z Funduszu Extra ordynaryinego daney	421882. 17		
Remanent w Skarbie			1,688331. 9. 17$\frac{1}{8}$.

To Jest:	Podług Prawa Ru: 1786. na zakupienie Tabak i Tytuniow do Fabryk Skarbu Koronnego - -	300000.	516000. - -
	Podług Prawa Roku tegoż Summa na Grę Loteryi wyznaczona i odłożona	216000.	
	Zostaie w Skarbie w gotowiznie - - - - -	- - -	995768. 18. 17$\frac{1}{8}$.
	Na Retentach - - -	- - -	176562. 21. - -
	Summa concordat -		1,688331. 9. 17$\frac{1}{8}$.

Nro. III.

Opłata Długów Rzeczypospolitey.

Percepta.	Z Remanentu Seymowego - - - fl:	18220.
	Donum Gratuitum od Duchowieństwa, za Rok 1786. i 1787. - - -	1,200000.
	Skarb Rzeczypospolitey we dwóch Latach odłożył - - - -	1,000000.
	Czynsz Emfiteutyczny z Królewszczyzn za Lat dwa- - - - -	244164. 21 16$\frac{3}{8}$.
	Summa Percepty	2,462384. 21. 16$\frac{3}{8}$.

Expens.	Wypłacona na umorzenie Długów, przez lat dwa Summa fl: 2,445305. 18. 7$\frac{1}{4}$		*Summa ut supra.*
Remanet.	W gotowiznie fl: 867. 3. 9.	17079. 3. 9.	
	Na Retentach u Duchowieństwa 16212. - -		

Nro. IV.

Grosz Sześćdziesiąty.

Percepta.	Z Remanentu Seymowego - - -		fl: 270. 6.
	Od Summ przez Lat dwa na Długi Rzepltey wypłaconych - - - -		4632. 26. 1¼.
	Summa Percepty -		4903. 2. 1¼.
Expens.	Wypłacił Skarb Kommissarzom Likwidacyinym	fl: 1825. 10. 1½.	*Summa ut supra.*
Remanet.	W gotowiznie -	2807. 15 17¾	
	Na Retentach Duchowieństwa - - -	270. 6.	

Nro. V.

Proweniencya z Dóbr Ostrogskich.

Percepta.	Z Remanentu Seymowego - -		fl: 7000.
	Z Dóbr Ostrogskich za Lat dwa, a fl: 300,000. efficit - - -		600000.
	Summa Percepty		607000.
Expens.	Regimentowi Ordynacyi Ostrogskiey za Lat dwa fl: 180000. efficit - - -	360000.	600000.
	Kawalerom Maltańskim za lat dwa	240000	
Remanet.	W gotowiznie - - - - - -		7000.

N^ro. V.

Recapitulatio wſzelkich Remanentów.

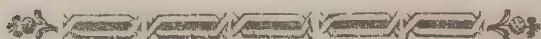
	W gotowiznie			Na Retentach.		
	złote.	gr:	den:	złote.	gr:	den:
*N*o. I. Z Remanentu Seymowego - -	- - -	- -	- -	84243.	7.	$14\frac{1}{4}$.
*N*o. II. Z Percept i Expens Dwóchletnich - - - - - - - -	995768	18.	$17\frac{1}{8}$.	176562	21.	- -
Podług Prawa Roku 1786. na kupienie Tabak i Tytuniow do Fabryk Rzepltey Skarbu Koronnego odłożona Summa - - - -	300000	- -	- -			
Podług Prawa Roku tegoż Summa 12 m. Czer: Zł: na Grę Loteryi wyznaczona i odłożona - -	216000	- -	- -			
*N*o. III. Z Funduſzu umarzaiącego Długi Rzepltey - - - - -	867	3.	9	16212	- -	- -
*N*o. IV. Z Groſza ſześćdzieſiątego -	2807.	15	$17\frac{3}{4}$	270.	6.	- -
*N*o. V. Z Proweniencyi Oſtrogſkiey	7000.	- -	- -			
In Summa - - - - -	1 522443	8.	$7\frac{7}{8}$.	277288.	4.	$14\frac{1}{4}$.
Dołączaiąc Summę w Retentach - - - - - -	277288.	4.	$14\frac{1}{4}$			
Summa Summarum Remanentu w gotowiznie i Retentach - - - - -	1,799731.	13.	$4\frac{1}{8}$			

RELACYA z EXAMINU

KOMMISSYI SKARBU KORONNEGO

Za Lat cztery przez trzymaiącego pioro w Deputacyi do tegoż Examinu wyznaczoney J. W. MORSKIEGO *Kasztelana Kamienieckiego w Stanach Rzeczy Pospolitey w Miesiącu Styczniu Ru* 1791.

UCZYNIONA.

NAYIAŚNIEYSZY KROLU PANIE MOY MIŁOSCIWY
PRZEŚWIETNE RZEPLTEY SKONFEDEROWANE STANY.

WYbor Wojewodztwa Podolskiego postawił mię w Rzędzie Reprezentantow Jego na ten pamiętny Seym przysłanych, wybor J. W. Marszałka Seymowego umieścił mnię w liczbie Deputowanych z Jzby Poselskiey do Examinu Skarbu Koronnego. Zaszczycony tak podchlebnym dla mnie Wyborem przysiągłem dopełnić, włożonych na mie Obowiązkow, a iako w Examinie wraz z Kollegami wiernie Ich dochowałem, tak i teraz w czynioney przezemnie Relacyi żadne względy i żadne związki od wierności w doniesieniu bynaymniey mię nie oddalą.

Z kolei Prowincyi do trzymania Piora w Deputacyi od Prezesa i Wspoł-kollegow zawołany, przynoszę przed oczy Wasze Nayiaśnieysze Stany Protokuł czynności teyże

Deputacyi, z ktorego wyciągniona ninieyſza Relacya moia, do tegoż Protokulu we wſzyſtkim ſtoſowna zawiera w ſobie Explikacyą wſzyſtkich Percept i Expens Skarbowych, Explikacyą Przybytku lub Ubytku każdego Rodzaiu tychże Percept i Expens, i obiaśnienie na wſzelkie zapytania Naſzey Deputacyi przez Kommiſſyą Skarbową Nam uczynione.

Podział Materyi wſzelkich, ktore wyexaminowawſzy, wprzod Percepty i Expenſa Deputacya porządkiem roztrząſała, i ktore w Relacyi moiey będą tymże porządkiem wyſzczegulnione, iuż Wam Nayiaśnieyſze Stany donioſł w świathym głoſie ſwoim Prezes Naſz J. O. Xżę Jmć Biſkup Płocki, powtarzać więc tego Rozkładu Materyi nie będę, lecz proſto do tłomaczenia ſię w nich porządkiem w tymże głoſie wytchniętym przyſtępuię.

A nayprzod z pierwſzych dwoch Lat 1787. i 1788. tak Rachunki iako i Czynności wſzelkie Kommiſſyi Skarbu Koronnego przez Deputacyą examinowane, pod Rozwagę i Decyzyą Waſzą przychodzą, i to ieſt pierwſza Część Dzieła Naſzego; tey wyſłuchać i o niey zadecydować raczycie Nayiaśnieyſze Stany! a dopiero do drugiey Części oſtatnie dwa Roki 89. i 90. obeymuiącey wyſłuchania przyſtąpić, dla tego, aby naciſk Materyi Rozwagi i Decyzyi Waſzey potrzebuiących, nie pomieſzał w Pamięci Waſzey Objekta i myśli do pierwſzey Części ſtoſowne z temi ktore z drugiey Części Relacyi wypływać będą. Ważność bowiem Rzeczy Skarbowey każdego bogatego lub ubogiego Obywatela,

rownie w Proporcyi dotykaiącey, ſpodziewam ſię że pociągnie pilną baczność i uwagę Waſzą, że pobudzi każdego z Reprezentantow Narodu do cierpliwego wyſłuchania, i do adnotowania nie tylko tych Punktow ktore pod Decyzyą Stanow, Deputacya teraz przynoſi, ale nawet i tych, ktorych obiaśnienie dalsze od Nas i poprawa w przyſzłym nadal Skarbu urządzeniu będą koniecznie potrzebne. Niechay więc świętość groſza Publicznego przez całego Kraju Naſzego Mieſzkańcow ſkładanego, o ktorym mowić będę, ziedna Mi łaſkawą attencyą, tak Seymuiących Stanow iako też i całey Publiczności.

Podana każdemu z Seymuiących Tabella drukowana, Percept i Expens Skarbowych dwoch letnich, pierwſze dwa Roki to ieſt 87. i 88. aż do Raty Septembrowey obeymuiąca zacząwſzy pod N*rem* 1*wſzym* od Remanentu z dawnieyſzych Rachunkow pozoſtałego, zaſtanowiła nayprzod Uwagę Deputacyi Naſzey, ktora zapatrzywſzy ſię na zakwitowanie z oſtatniego Seymu Kommiſſyi Skarbowey dane, uznała że tyle a nie więcey Remanentu z przeſzłych Rachunkow w Skarbie pozoſtało, to ieſt dwa Miliony Sto ſześćdzieſiąt ieden Tyſięcy Trzyſta Pięćdzieſiąt i ſześć Złotych, groſzy ſiedm i Denarow pięć. Rzeczony Remanent, że ſię z rożnych ſkładał Funduſzow, przeto do Percepty z tychże Funduſzow, pod N*rem* 3 4. i 5*tym* w Tabelli położoney, przeniesione ſą, trzy ſummy do tychże Funduſzow należące, wynoſzące wraz Złotych Dwadzieścia pięć Tyſięcy, Czteryſta Dziewięćdzieſiąt i groſzy ſześć. Ze zaś w tenże Remanent

ogolny wchodziły, i Magazyny Zbożowe dawniey ſkupione za Summę 255692. Zł: i gr: 12. a poźniey z zarobkiem ſprzedane, przybyło więc z tego zarobku do Skarbu Zł: 2540 ktora to Kwota do tegoż Remanentu ieſt przyłączona.

W Expenſie z tego Remanentu pokazała Kommiſſya Skarbowa nayprzod Rekwizycye przeſzłego Departamentu Woyſkowego podług Rezolucyi Rady, oraz Kwity na Summę 1983205. Zł. Gr. 4. Den: 13½ wypłaconą na polepſzenie Stanu Woyſka Koronnego, a to na mocy Prawa Roku 1778 i 1780. ktora to Summa czyli iſtotnie procz Żołdu zwyczaynego dla Woyſka potrzebna była, i czyli realnie na ten koniec użyta? dochodzić muſiała Deputacya, tenże Departament examinuiąca i w ſwoiey Relacyi donieść o tym Stanom Seymuiącym zapewne nie zaniedba, więc o dobrym lub złym oney użyciu Decyzyą Izby do tamtey Relacyi zawieſić należy. Idzie potym Summa 54000. Zł. na ſkupienie żywności dla Woyſka w Ukrainie i Podolu, z tegoż Remanentu wypłacona za Rezolucyą Rady nieuſtaiącey i Kwitem Kommenderuiącego na Ukrainie Generała.

O Tey mowiąc wſpomnieć muſzę (na co ſam patrzałem) że w tamtym czaſie, tak dla goſzczącego w Kraiu naſzym Woyſka Moſkiewſkiego na Woynę Turecką idącego, prawie bezpłatnie żyiącego iako też dla nieurodzaiu, tak wielki niedoſtatek i drożyzna żywności i Furażów Woyſko naſze na Pograniczu po nad Dnieſtr i Suchą granicę rozłożone trapiła, że pomimo wypłaconey ze Skarbu tey Summy 54000; było by też Woyſko zapewnie ogłodzone, gdy

by Komenderuiący pod ten czas tym korpuſem JW. Potocki Generał Artyleryi Koronney, z hoyności Obywatelſkiey 10000. Czerw: Zł. z właſnego Maiątku na opatrzenie Woyſka w żywność i Furaż nie wyliczył; ktorey to Summy powrocenia ſobie od Rady ofiarowanego ze Skarbu nie przyiął, ale ią na Wdowy i Dzieci tych Officerow ktorzy naypierwey za Oyczyznę życie utracą w Skarbie zoſtawił. Ten więc Obywatelſki Depozyt przy każdym Remanencie Skarbowym oſobno adnotować iako cudzą nie Skarbową Właſność, i aż do potrzeby oney użycia nie tykaną, trzymać, aby było od Stanów zalecono Kommiſſyi Skarbowey przy teyże zakwitowaniu: z mieyſca mego upraſzam, tak dla zachęcenia Woyſka iako też dla nieodſtręczenia Obywatelow od czynienia pobobnych Ofiar dla Oyczyzny.

Deceſſa w Łanowym, Czopowym; i Pułtory Kwarty, z Retentów w ten dawny Remanent wchodzących wynoſzące 16957. Zł. gr: 18. den: 13½ uſprawiedliwione zoſtały Deputacyi przez Kommiſſyą Skarbową, to zamianami Dobr z rożnych dawnieyſzych Konſtytucyi wynikaiącemi, to innemi w Licytacyach Czopowego nieuchronnemi ſtratami, co ſię zwykło corocznie praktykować, a tych wſzyſtkich ſzczegułow Dowody w Kſiążkach i Regeſtrach Skarbowych były Nam okazane. Nakoniec z daleko więkſzey Summy Retentowey w tenże Remanent wchodzącey w Roku 86. na 187888. Zł. gr: 13¾ wynoſzącey, nie pozoſtało na Retentach do dalſzego Remanentu tylko 84243. Zł. gr: 7. Den: 14¼ ktora to Summa w Tabelli pod Nrem 6. w Rekapitulacyi wſzelkich Remanentow ieſt położona do dalſzego Rachunku.

Tym ſpoſobem Perceptę i Expens dawnego Remanentu z Rachunkow Roku 86. w Skarbie pozoſtałego roztrząſnąwſzy Deputacya, przyſtąpiła do weyrzenia we wſzyſtkie zrzodła Dochodow Skarbu Koron: i nayprzod chciała wiedzieć wiele każdy rodzay tychże Dochodow wynoſił podług Tabelli przy dawnieyſzych Rachunkach podaney i weryfikowaney, a wiele teraz podług teraźnieyſzych wynoſi Rachunkow, co uczyniła Deputacya tym końcem aby wglądaiąc w przyczyny przybytku lub ubytku każdego zrzodła Intraty Skarbowey mogła oraz zgłębić ſpoſoby zapobieżenia ubytkom a pomnożenia Przybytkow. Macie więc Nayiaśnieyſze Stany przed oczyma w Tabelli pod Nrem 2gim tak Dochody dwuletnie przeſzło Seymowe w Roku 86. okazane iako też i Dochody na początku Seymu tego w Roku 88mym przez nas roztrząſane, tudzież przy każdym rodzaiu Dochodow Przybytek lub ubytek onych w tych dwoch leciech wyſzczegolniony, raczcie więc zapatruiąc ſię na Tabellę wyſłuchać i uważać wynalezione przez Deputacyą i w Kſiążkach Skarbowych zweryfikowane przyczyny Przybytku lub ubytku przed oczy Waſze wyſtawionego.

Podymne i Połpodymne. Ubytek w Podymnym i Pułpodymnym wynika, że w Perceptę Podymnego i Połpodymnego na Seym 1786. podaną, weſzły Retenta Podymnego i Połpodymnego za dawne Raty od czaſu uſtawy Prawa zaległe, z kilku Wſi do Taryffy nie podanych, naſtępnie to za Dekretami, to za Rezolucyami Kommiſſyi na Memoryały zapadłemi przyłączonych, ktore pomnożyły tamtego Seymu Podymnego i Połpodymnego Perceptę w Latach zaś

zeſzłych dwoch, tylko dwuletnia Proweniencya Podatku tego do Skarbu Koronnego weſzła, oraz ze Wſi Kątnicy dawniey za Krolewſką trzymaney, Dekretem Aſſeſſorſkim za Dziedziczną uznaney deceſs na Połpodymnym, tę rożnicę w Percepcie teraźnieyſzey Podymnego i Połpodymnego uczyniły. Procz tego gdy Chocim z brzegu naſzego był od Ceſarſkich attakowany wiele Chłopow ze Zwańca i innych Wſi nad Dnieſtrem będących porozchodziło ſię, innych wielu Moſkale za Rekrutow pobrali, a ztąd Podymne zmnieyſzyło ſię w tamtey okolicy.

Czopowe Kraiowe. Czopowego przybytek wynika z plus Offerencyi i Adminiſtracyi Skarbowey Miaſt Krolewſkich i Duchownych, lecz potrzebne ieſt nadal w Licytacyach Czopowego doſkonalſze urządzenie.

Pułtory Kwarty. Kwarty ubytek wynika z Konſtytucyi Dekretow Seymowych i Aſſeſſorſkich Krolewſzczyzny Dziedzictwem przyznaiących, mianowicie z zamiany Wſi Młocin za Wieś Wolą Konſtytucyą 1775. Roku zrobioney, tudzież z Dekretu Aſſeſſorſkiego Wſie Petrynowce i Petranie w Barſzczyznie za Dziedziczne przyznaiącego.

Łanowe. Łanowego przybytek po wyſzłych wolnościach na fundamencie Konſtytucyi 1776. Roku niektorym zaroſłym Sołtyſtwom pozwolonych, z tychże Sołtyſtw uroſł dla Skarbu.

Pogłowne Zydowſkie. Pogłownego Zydowſkiego przybytek pochodzi z nowey Luſtracyi w Roku 1787. ſporządzoney i przybyłych w niey głow Zydowſkich, ktora iednak

nie była dostateczna i lepiey urządzona bydź powinna, aby Lustratorowie dla zysku swego liczby głow nie taili i za Przekupstwo im dowiedzione surowo karani byli, do czego nowy Proiekt Kommissya ma podać Stanom.

Cla. Przybytek na Cłach Kupieckich, Składnym i Czopowym od Trunkow Zagranicznych okazuie się wynikać z większości wprowadzonych do Kraiu przez handluiących Towarow, ubytek zaś na Cłach Szlacheckich pochodzi z mnieyszości wprowadzonych na Szlachecką potrzebę Towarow Win i wszelkich Likworow Zagranicznych, oraz z mnieyszości wyprowadzonych Kraiowych Produktow z okazyi poprzedzaiącego Roku nie urodzaiu. Lecz ogolnie byłby z Cła większy Przychod gdyby Officyaliści Celni nieopłacali się nikomu od nominacyi tak iak za przeszłego Podskarbiego W. K. działo się, ale od całey Kommissyi nominowani byli.

Pobor. Na Poborze ubytek pochodzi z powodu mniey wyszłych w Roku przeszłym za granicę Statkow z okazyi nie urodzaiu, tudzież z przyczyny Konstytucyi Roku 1782. od Furmanow Cesarskich brać nie każącey z przyczyny Rezolucyi Rady 1786. Roku że Formanka i Pobor są iednym, tłomaczącey, co dotąd nie tak było rozumiano.

Papier Stęplowany. Co do przybytku z Papieru Stęplowanego, Stępla Kart i Kalendarzy. Ten iak Towar uważany bydź ma, ktorego więcey w tych dwoch Latach użyto i wypotrzebowano, naybardziey zaś przybyło na Papierze Stęplowanym z znacznych Tranzakcyi o Dobra w tym czasie zapadłych.

Księgi

Kfięgi Zydowfkie. Co do ubytku z Kfiąg Zydowfkich. Nayprzod że Zydzi ftaremi Kfięgami razem odftęplowanemi, dłużey fię teraz pofługuią. Powtore Trofkliwość Kommiffyi żeby Pieniądze za Granicę nie wychodziły, Drukarnie Kraiowe wzmagały fię, wchodzeniu Zagranicznych Kfiąg do Polfki zatrudnienia przyczyniła, przez Uniwerfały do tego wchodu, ofobne Komory wyznaczaiące.

Tabaka. Przybytku z Proweniencyi Tabaczney, przyczyną ieft nie urodzay powfzechny w Latach prawie trzech na Tytunie, tudzież że Obywatele widząc Produkta Zbożowe w cenie podniefione, i widząc że Kompania Tabaczna ma wolność Zagraniczne Tytunie fprowadzać a Kraiowych nie kupować, opuścili plantacye Tytuniow, a przeto *ultimus confumens* nie mogąc doftać Tytuniu *in Crudo* i utrzeć go fobie na Tabakę, był przymufzone Tabaki w Fabrykach Skarbowych wyrabiane kupować, przez co Percepta dwuletnia powiękfzyła fię, a gdy Skarb po wyfzłym Kontrakcie Tabakę na fiebie odbierze, iefzcze więcey powiękfzy fię ztąd Intrata, tak iak i z Loteryi, co ieft fkutkiem Konftytucyi chwalebney przefzłego Seymu.

Loterya. Loteryi Prowent powiękfzony zoftał z przyczyny: ze Adminiftracya Loteryi dawniey zaarędowana teraz na Skarb ieft odebrana, mocą teyże Konftytucyi przefzłego Seymu, ktorey iednak tak mocno fię w Izbie opierano.

Miafta Gdańfk i Toruń. Akcefs w dochodzie od Miaft Gdańfka i Torunia wynika z Ewaluacyi na Złocie, ale to tyl-

ko w Percepcie położono, a w rzeczy ſamey nic te Miaſta do Skarbu nie zapłaciły, i całkiem ten Prowent zoſtał na Retentach w ogolney Summie na końcu Rachunku położonych.

Moſt pod Warſzawą. Do Percept Skarbowych po wyſzłym wolności czaſie bywſzemu P. W. K przez prawo dozwolonym w tych dwoch Latach przybył Prowent rocznie Zł: Pol. 50000. wynoſzący.

Percepta Potoczna. W Percepcie potoczney ubytek okazał ſię, dla uſtania teraz Kwadrupel z Krolewſzczyzn, po rozdaniu onych Prawem Emfiteutycznym i uſtałym ſzafunku więcey do Skarbu nie wchodzących, oraz niektorych drobnych dochodow, ktore nie rowno w każdym dwuroczu do Skarbu wpływać mogą.

Już tedy macie Nayiaśn; Stany wyſzczegolnione wſzyſtkie przyczyny przybytku lub Ubytku każdego Rodzaiu Dochodow Skarbowych w tamtych dwoch leciech, Przyczyny przez Deputacyą ściśle dochodzone, a przezemnie iak naykrociey można było z Protokołu do tey Relacyi wypiſane. Z tych ſądzić będziecie gdy ſię na drugich dwoch Lat Rachunki zapatrzycie, w czym Uſtawy Waſze w tym Seymie utworzone dawne wady poprawiły, a w czym ieſzcze do ulepſzenia Skarbu przy dalſzym onego urządzeniu oraz i przy Kommiſſyi Skarbowey Opiſach poprawić ieſzcze Wam pozoſtaie.

Teraz zaś dwochletnie aż do zaczęcia tego Seymu Rachunki Skarbowe okazuią Wam z Dochodow iuż pod Nrem II.

w Tabelli wyszczegolnionych Summę dwadzieścia i Sześć Milionow Dziewięćkroć Ośmdziesiąt i ieden tysięcy Siedmset Ośmnaście Złotych Gr: Dwadzieścia Dziewięć Denarow Sześć $\frac{3}{8}$ ktora to Summa, Summę z tychże Dochodow w Roku 1786. na Seymie okazaną przenosi Summą Trzechkroć Dziewietnastą Tysięcy Siedmiąset Czterdziestą i Siedmią Złotemi Groszami Dwudziestu Ośmią Denarow 10$\frac{7}{8}$. a to ieszcze przed ustanowieniem wszelkich nowych Podatkow na teraźnieyszym Seymie od Was uchwalonych!

Raczcie teraz Nayiaśn: Stany zwrocić uwagę Waszą na Expens z tey Percepty w Tabelli pod Nrem II. położoną, na ktorą każdy Kwit od Kommissyi przed Deputacyą okazany był z każdym Artykułem teyże Expensy przez Deputacyą konfrontowany, rownie iako i z Tabellą Prawem R. 1776. Skarbowy przepisaną, co komu na Rok ze Skarbu należy, wyrażaiącą, a obaczycie co Skarb nad przepis Prawa wyżey w tych dwoch leciech wypłacił, lub co mniey niż Prawo kazało wydał. Przyczyny zaś tych mnieyszych lub większych nad Prawo wydatkow iakie Kommissya przed Deputacyą przełożyła, takie z Protokołu Naszego krotko odemnie wypisane usłyszycie, a o ważności lub nie ważności onych, sami osądzicie.

Nayprzod Skarb J. K. Mci podług Prawa zaspokoiony.... Radzie Nieustaiący Prawo przeznaczyło rocznie 220000. wzięła zaś ze Skarbu co Rok po 230000. a to nie tylko w tych dwoch leciech ale i w dwoch poprzedzaiących iako Tabella przeszło Seymowa Roku 86. świadczy, nikt iednak

z Osob Ią składaiących więcey nie wziął nad kwotę każdemu należącą, gdyż kombinuiąo Prawo dopuszczaiące wchodzić Ministrom do Rady bez zapłaty, gdy Ich wchodziło więcey, Skarb mniey płacił, a gdy mniey, Skarb więcey opłacał, i tak iedne Prawo niedozwolilo dopełnić drugiego, a gdyby był Skarb tych 10000. co Rok nie dopłacał, nie byłyby wszystkie Radne Osoby płatne, ktorych liczba i Kwity każdego zosobna przez Deputacyą były skonfrontowane. W czym naylepiey sama omyłka, w Prawie okazuie się.

Subalterni Rady i Departament Marszałkowski podług Prawa byli zapłaceni.

Co się tycze Pensyi Kanclerskiey ta w Tabelli Prawem R. 76. ustanowioney nie była wyznaczona, bo w ten czas Biskup był Kanclerzem W. K., wyznaczona tylko była Pensya dla Podkanclerzego Koron: na Rok 40000. ale gdy dla JW. Małachowskiego Kanclerza W. K. zapadła na wniesienie Departamentu Skarbowego Rezolucya Rady nakazuiąca dopłacać mu corocznie do Podkanclerskiey Pensyi po 20000. Zł: * Skarb Koron: od daty teyże Rezolucyi wypłacił mu za połtora Roku 30000. i dla tego zamiast 80000. w tych dwoch leciech, wypłacił Skarb JW. Kanclerzowi 110000.

* *z Mocy Prawa 1775 stanowiącego Kanclerzom Wielkim Koronnym Pensyi 60,000. zł:*

Departament Skarbowy co do zapłaty Podskarbich Kommissarzow i Officyalistow iest całkiem z prawem zgodny. Co zaś do Korpusu Millicyi Skarbowey, tego znaczne w liczbie głow powiększenie i Szkoły Indzynierskiey w tymże Korpusie dla młodych Kadetow utworzenie pociągnęło za

ſobą przewyżſzaiącą nad Prawem uſtanowioną Expens i dla tego w tych dwoch leciech 36000. Skarb dołożył na zapłatę tego Korpuſu. Lecz ten naddatek kompenſowany ieſt ſowicie w naſtępuiącym Artykule, gdy na Expensa Prawne, konflagraty i allewiacye maiąc Skarb Prawem pozwoloną coroczną ſummę 230000. nie wydał w tych dwoch leciech tylko 322695. gr: 15. Den: 5½ iako ſię z Regeſtrow i Kſiążek Skarbowych pokazało.

Pod tytułem rożne Expenſa ieſt nayprzod Szkoła Rycerſka wiekopomney wdzięczności od Narodu Twórcy Iey N. Panu wyciągaiąca ktorey bez czułości wſpomnieć nie mogę, odebrawſzy w niey początki Edukacyi moiey pod czułym Dozorem JO. Xcia Jmci Czartoryſkiego Generała Ziem Podol: i JW. Moſzynſkiego Sekretarza W. Lit: i na tę Szkolę łożony ze Skarbu podług Prawa wydatek miłym i letkim Narodowi zdawać ſię powinien, gdy wychodzący z niey Uczniowie Woyſku teraz powiękſzonemu co raz doſkonalſzych doſtarczać będą Officyerow. Daley idąc Expens na Marſzałkow i Prezydentow Trybunalſkich podług Prawa Ich doſzła, i Ich Kwitami komprobowana. Na funduſz umarzaiący Długi Rzepltey 1,000,000. w tych dwoch leciech podług prawa wypłacony w percepcie tegoż Funduſzu w Tabelli pod Nrem III. znayduie ſię, gdzie naſtąpi z niego Explikacya. Na Poſłow, Rezydentow, Gabinet, i Tłomaczow Prawo dawnieyſze wyznaczyło 270000. na Rok, Skarb zaś wydał w tych dwoch leciech 512.200. więc mniey niż Prawo powzoliło, na ten wydatek aſſygnowała Rada, lecz zbyt ieſzcze w miarę żadnego prawie znaczenia naſzego w tamtym czaſie u

Postronnych i żadney prawie korzyści dla Kraiu z Poselstw pod ten czas naszych Zagranicznych. Raczcie więc Nayiaśnieysze Stany przy examinie Rady pamiętać, aby z użycia tey Summy złego lub dobrego ścisły dała Rachunek. Regestr zaś tey Expensy w następuiącey Tabelli przyłącza się.

REGESTR

REGESTRI.

Na Posłow, Rezydentow, Tłumaczow, Szkołę Języków Oryentalnych i inne potrzeby Gabinetu Zł: Pol. 512200.

Z ktorey to Summy.	*Złote*	*Grosze.*	*Denary.*
Pensye JW. Debolemu Ministrowi w Petersburgu	34500		
U. Gołuchowskiemu Sekretarzowi tamże	4000		
JW. Bukatemu Ministrowi w Londynie .	29722	6	12
U. Bukatemu Sekretarzowi tamże .	13800		
JW. Corticellemu Ministrowi w Wiedniu	46000		
JX. Pokubiato Sekretarzowi Legacyi tamże	13800		
JW. JX. Anticiemu Ministrowi w Rzymie	34500		
U. Zabłockiemu Rezydentowi w Berlinie	27600		
U. Chrzanowskiemu Agentowi w Stambule	26666	20	
U Zabłockiemu Konsulowi w Chersonie	26833	10	
Na Szkołę oryentalną w Stambule .	38333	10	
U. Pilchelszteynowi Tłomaczowi w Kamieńcu Podolskim	13333	10	
U. Manugiewiczowi Tłomaczowi Języka Ruskiego	12500		
U. Tęgoborskiemu Subalternowi w Departamencie Interessow Cudzoziem: .	10000		
Konstantemu Kuryerowi w Kamieńcu Podolskim utrzymywanemu . .	648		
Na wydatki extraordynaryine Ministrom u Dworow Zagranicznych będącym i Expens Gabinetową . . .	155099	6	12
U. Giulaniemu Tłomaczowi w Kamieńcu Podolskim	5625		
U. Crutta Tłumaczowi języków oryentalnych	18638	26	12
Efficit ut Supra.	512200		

Sędziowie Pograniczni co Rok maiąc wyznaczonych 50000. nie wzięli w tych dwoch leciech tylko 80666. gr. 20. albowiem ci ktorzy zpomiędzy nich ſwoich nie ſądzili Kadencyi płatnemi nie byli.

W Reparacyi Zamkow i Pałacow Rzepltey znayduie ſię wzwyż nad Prawo Summa 75814. Zł: co pochodzi ztąd, iż Dom dla Loteryi wyſtawiony, oraz i dla Komory Celney na ktory koſzt położony odtrąciwſzy, nie zoſtaie w tym Artykule tylko podług Prawa na Rok 90000.

Marſzałek i Sekretarz przeſzło Seymowi; Szpital Warſzawſki, i Krolewiczowie podług Prawa zaſpokoieni. Na Officyaliſtach zaś Ziemſtwa i Grodu Warſzawſkiego 15000. w Skarbie zoſtawiła śmierć Sędziego Ziemſkiego Warſzawſkiego. Mikulſki i Sukceſſorowie Buczowa za cnotliwą Obronę Krola i Pana ſwego wyznaczoną ſobie Nadgrodę odebrali, ktora w Oſobie Mikulſkiego poźniey zmarłego iuż od tąd w Skarbie ſię zoſtaie.

Na Expenſa extraordynaryine i nieprzewidziane Prawo determinowało rocznie 300,000. do Dyſpozycyi Rady Nieuſtaiącey, nie idzie zatym aby Prawo chciało mieć koniecznie ten cały funduſz corok rozproſzony, ale gdy Rada na Expenſa, ktore wcale nie przewidzianemi i Extraordynaryinemi nazwać nie można, ten funduſz corocznie boiąc ſię aby w Skarbie nie zoſtał rozſzaſować zwykła była, więc i w tych dwoch leciech rozſzaſowała i czyli dobrze był obrocony, ſądzić można z Regeſtru Artykułow teyże Expenſy, ktory do przeczytania Jmć Panu Sekretarzowi Kommiſſyi Skarbowey oddaię.

RE-

REGESTR II.

NA EXPENS EXTRAORDYNARYINĄ I NIEPRZEWIDZIANĄ . . . Zł: Pol:	600000	Gro:
Z ktorey to Summy.		
Od naięcia Pałacu dla Poſła Roſſyiſkiego	33500	
Na Reparacyą Pałacu dla Poſłow Roſſyiſkich na mięſzkanie kupionego . .	36000	
Na reparacyą brukow Warſzawſkich . .	30000	
Na wybrukowanie Ulic koło Koſzar w Warſzawie	30000	
Na reſtauracyą Miaſtu Piotrkow . .	20000	
Na Penſye Metrykantom i Piſarzowi Aſſeſſorſkiemu	36000	
Na Penſyą Piſarzowi Referendaryi Koronney	10000	
Na gwałtowne potrzeby Miaſtu Poznań .	15000	
Na dokończenie Tamy pod Miaſtem Stężycą	2000	
Prowizyi od Summy za Kollegium Poieznickie	19722	27
U. Rylſkiemu Subalternowi Depart: Sprawiedliwości	6000	
U. Bachmińſkiemu Piſarzowi Kancellaryi Rady	7000	
U. Tęgoborſkiemu Sekre: Depart: Intereſſow Cudzoziem:	10000	
Nadgrody Xciu Woronieckiemu w Kancellaryi Rady pracuiącemu	2000	
U. Zawadzkiemu Maiorowi Nadgrody .	15000	
U. Kozłowſkiemu Sekret: nadgrody . . .	12500	
Odzwiernym Rady Nieuſta: Penſye . . .	3200	
Na utrzymywanie Więźniow w Kamieńcu Podolſkim oſadzonych	30000	
Na ulżenie w Podatkach Miaſtu Krakow .	16000	
Na odprawienie Exekwij za Duſzę J.W. Billewicza Kaſztel: Trockiego . . .	2000	
Na oprawę Kſiąg Metryki Litewſkiey .	1620	

C Transport

Transport lateris	337542	27
U. Kaczanowſkiemu Metrykan: Lit: *in vim fl:* 3000. wyznaczonych. . . .	846	24
J. W. Brühlowi w nadgrodę pretenſyi przez P. Radę Nieuſt: przyznanych . .	45568	
U. Kochanowſkiemu wyſłanemu do Przemykowa powrocenie Expenſy podrożney	3000	
Nadgrody za znieſione ſzkody Kommendzie z Pułku W. Malczewſkiego .	9198	
Na Expenſa przed Seymowe	1800	
Na utrzymanie w areſzcie U. Karpia . .	205	
Na Expens Kancel: Rady Nieuſtaiącey .	9779	9
J. W. Dembowſkiemu Kaſztel: Czechow: *in vim* przyznaney Penſyi za Marſzał. Tryb: Koron:	5000	
J. W. Strzemboſzowi Kaſztel: Sierp: *in vim* przyznanych pretenſyi do Gaży J. W. Granowſkiego . . .	4000	
Za pogorzały Magazyn Regimentowi Konnemu Buławy Polney Koronney .	2730	
Na opatrzenie potrzeb Fortecy Kamieńca Podolſkiego	18000	
Na pomnożenie Magazynow Zboża w Fortecy Kamieńca Podolſkiego . .	30000	
Na Ammunicye Woyſku Koronnemu w Ukrainie i Podolu ſtoiącemu . . .	10000	
Na Culag dla Dywizyi Wielkopolſkiey Granic Rzepltey ſtrzegącey . . .	10000	
Na podział między pracuiących w Kancellaryi Rady Nieuſtaiącey	330	
U. Zawadzkiemu Majorowi Penſyi za Rok ieden wyznaczoney . . .	8000	
Nadgrody podług Prawa 1786. Ru Obywatelom Prowincyi Wielkopolſkiey .	100000	
U. Dąbrowſkiemu Towarzyſzowi Penſyi podług Prawa tegoż	4000	
Efficit ut ſupra -	600000	

Teraz naſtępuie zapłata Woyſka Koronnego w tamtych dwoch leciech co Rok 6290000. wynoſząca, a zatym Summę w przeſzło Seymowych Rachunkach położoną nie wyrownywa, ale gdy wſpomnieć raczycie Nayiaś: Stany na Summę iuż wyżey z Remanentu dawnego 1983205. gr: 4. na też Woyſko obroconą, i gdy uyzrzycie niżey ieſzcze trzecią Summę z Reſtancyi Skarbowey pożniey wypłaconą, wypadnie ztąd Kweſtya przy Relacyi Examinatorow Departamentu Woyſkowego, czyli te trzy Summy razem złączone 15101660. gr: 10. d. 8. wynoſzące w tamtych dwoch leciech Woyſku wypłacone, a przeſzło Seymową dwuletnią Summę przenoſzące Summą 1775326. gr: 1. Stan i liczbę Woyſka nad Stan i liczbę dawnieyſzą Woyſka w proporcyi przewyżſzaiącego Wydatku Skarbowego powiękſzyły, Dość na tym że Skarb obazał Deputacyi Naſzey Kwity Komendantow każdego Korpuſu na odebrane Kwoty wraz rzeczoną Summę ſkładaiące, i te Kwity wſzyſtkie ſkonfrontowane były.

Na Exaktorow Podatkow Rzepſtey w tych dwoch leciech tak iako i w dawnieyſzych bywało, łożył Skarb 74000. z ktorey każdy z nich po pułtora tyſiąca wyiąwſzy dwoch po dwa tyſiące mieli zapłaty, a chociaż ta Summa w Tabelli Prawem przepiſaney nie była wyznaczona, Podatki iednak bez Exaktorow do Skarbu wpływać nie mogły i płaca każdego znich zapewne nie ieſt zbyteczna.

Na Luſtratorow zaś Głow żydowſkich chociaż rownie Tabella 76. Ru nic nie wyznaczyła, ale dawnieyſze Prawo

75. groſzowego po 3. gr: od głowy dla nich determinowało, i dla tego w tych dwoch leciech raz odbyta Luſtracya pociągnęła za ſobą wypłacenie im tego groſzowego w Summie 22261. Zł: gr: 21. Lecz w powſzechności potrzebne ieſt lepſze urządzenie takowych luſtracyi, aby Luſtratorowie wiernieyſi byli.

Już tedy widzieie Nayiaśn: Stany w Tabelli Wam podaney, że podług przepiſu Prawa 76. i 78. miał Skarb w iednych Artykułach nakazaney, w drugich tylko pozwoloney Expenſy dwochletniey 23,696,922. a w Rzeczy ſamey przez te dwa lata wydał Summę 23,715,049. gr: 26. den: 14. ktory to niewielki naddatek pochodzi z przyczyn wyżey wyſzczegulnionych a przez Deputacyą ſciśle dochodzonych; lecz nie na tym ſię kończy Wydatek Skarbowy całkowity, albowiem z Rekapitulacyi Percepty i Expenſy do tych czas roztrząſaney zoſtawało w Skarbie z dwuchletnich Percept 3,266,669. gr: 2 den: $9\frac{7}{8}$, ktora to Superata iak ſię obrociła za Rezolucyami Rady zaſtanowcie Uwagę Waſzą Nayiaśn: Stany i oſądzcie czyli winna ieſt Kommiſſya Skarbowa za rozſzafowanie tey Superaty, kiedy Rada Nieuſtaiąca ſądziła ſię bydź Panią rozkazać, takowy ſzafunek potrzebny czy nie potrzebny, a co rozumiano bydź w Jey mocy, to też i dokonała.

Nayprzod owa trzecia Summa na Woyſko łożona, o ktorey wyżey namieniłem za rożnemi Rezolucyami Rady Nieuſtaiącey ze Skarbu wypłacona wynoſi 538,455, gr: 5.

den: $10\frac{1}{4}$. na ktorą wſzyſtkie ſzczegolne Kwity przez Deputacyą były konfrontowane. —

Nadchodzi teraz kupno Pałacu dla Poſłow Roſſyiſkich, kupno przez Radę na fundamencie niby dawnego Prawa 68. nakazanem a w Rzeczy ſamey tak wyrazom rzeczonego Prawa, iako i 4rem poźnieyſzym Konſtytucyom przeciwne wſzelako gwałtownie prawie przez Radę na Skarb narzucone. Te kupno Pałacu za Summę 540000. pociągnęło za ſobą kupno Staien do niego przyległych za 78000. pociągnęło ieſzcze za ſobą Reparacyą i umeblowanie tegoż Pałacu, na ktorą oprocz 36000. z Funduſzu extraordynaryinego podług Tabelli 76. wyliczonych, wydać muſiał Skarb z Rozkazu Rady 421882. Zł: gr; 17. a tak cały Pałac z Meblami koſztuie 1039882. gr: 17. procz wzwyż wſpomnioney Summy 36000 Prawem 76. corocznie na Naiem Pałacu dla Poſłow Roſſyiſkich pozwoloney.

Tak wielka Summa marnie ze Skarbu roztrwoniona zaſtanowiła Uwagę Deputacyi Naſzey, i gdyśmy Kommiſſyą o to obwiniać chcieli, zapatruiąc ſię zwłaſzcza na Rozpiſy w tey Materyi J. W. Koſſowſkiego Podſkarbiego, Nadwornego i J. W. Czackiego Kommiſſarza Skarbowego, położona Nam była od Kommiſſyi na Obronę teyże, cała oſnowa czynnośoi Rady przynaglaiącey Kommiſſyą do tego kupna; niechcąc więc Deputacya ani upoważniać Approbacyą ſwoią tey czynności Kommiſſyi, ani też maiącą iakąkolwiek za ſobą obronę zupełnie potępiać, zawieſiła przez opinią ſwoią przy zaświadczeniu w Rachunkach Skarbowych za-

pisaną Decyzyą tey Materyi do Zgromadzonych Stanow, ktorą gdy bez wysłuchania Obrony Kommissyi dać Nayiaś. Stany nie możecie, dla tego w tym mieyscu przeczytanie teyże Obrony bydź potrzebnym sądzę, iako też i Rozpisow wzwyż wymienionych.

Negocyacya między Radą Nieustaiącą a Kommissyą Skarbową o kupno Pałacu.

23. *Maji* 1787. *Roku Nota od Departamentu Rkar:*

Departament Rady Nieustaiącey Skarbu Oboyga Narodow, ma honor upraszać Prześwietną Kommissyą Skarbu Koron:, aby chciała delegować z pośrzodka siebie, dla uczynienia Konferencyi wraz z Departamentem dnia 24. Maia to iest: we Czwartek z powodu podaney Noty przez J. W. Hrabiego de Sztachelberg Posła Pełnomocnego Nayiaśnieyszey Jmperatorowey Jmci całey Rossyi, aby dla Niego wygodnieysze iuż dotąd mogło bydź mieszkanie. Zechce Kommissya podać śrzodki przez ktore żądaniu J. W. Posła mogłoby się dogodzić.

Tegoż dnia uproszenie do Konferencyi.

Kommissya do Konferencyi z Prześw: Departamentem Skarbowym z okazyi podaney Noty J. W. Sztachelberga Posła Rossyiskiego względem Pałacu wygodnieyszego dla tegoż z pośrzod siebie uprosiła J. WW. Komorowskiego Kasz: Bełzkiego, Czackiego S. N. i Lanckorońskiego R. K. N.

Dziennik Konferencyi Delegowanych od Kommiſſyi Skarbu Koronnego. JJ. WW. Komorowſkiego Kaſztelana Belzkiego, Czackiego Staroſty Nowogr: Lanckorońſkiego Rotmiſtrza Kawaleryi Narodowey z Prześwietnym Departamentem Skarbowym Oboyga Narodow mianey dnia 24. Maia 1787. Roku.

JJ. WW. Delegowani przybyli do Departamentu Skarbowego, gdzie i cały Prześw: Departament Cudzoziemſkich Intereſſow zaſtali, zabrał głos J. W. Sobolewſki Kaſztelan Warſzawſki, iako Prezyduiący w Departamencie Skarbowym, iż Wolą Rady, wſpolnie z Prześwietnym Departamentem Cudzoziemſkich Intereſow, wezwał Kommiſſyą Skarbową, aby o wynalezieniu śrzodkow uzupełnienia żądania J P. Posła Roſſyiſkiego, odmienić chcącego, Dom od ſiebie za niewygodny rozumiany wſpolnie uczynili namowy, daley J. P. Oſtrowſki Kaſztelan Czerſki Prezyduiący w Departamencie Cudzoziemſkich Intereſſow mowił, iż dwoiſte ſą Miniſtrow Zagranicznych przełożenia, iedne na piśmie, drugie uſtne, na piśmie lubo ogolne żądanie, J. P. Poſeł Roſſyiſki zanioſł, uſtnie Jemu i Kollegom powierzył, że na mocy Prawa 1768. Ru przez Jmperatorową zagwarantowanego, żąda kupna Pałacu dla ſiebie i w Urzędzie naſtępcow. Delegowani od Kommiſſyi wnieśli, iż gdy Jmć Pan Ambaſſador Notą do Departamentu Cudzoziemſkich Intereſow podaną tylko o odmianie domu żądanie przełożył, Rada ſtoſownie do Noty, Departamentom z Kommiſſyą traktować zleciła, Departament Skarbowy do tego tylko żądał

od Kommiſſyi Konferencyi, a ta w tym zamiarze umocowała Delegowanych, przeto, nie o kupnie ale o odmianie domu mowić należy, i tak nayprzod przełożyli tabellę 1776. Ru w ktorey te wyrazy umieſzczone „ Pałac Poſła Roſſyiſkiego z Expenſy Extraordynaryiney „ a ſtoſownie do tego Prawa ſtoſuiącego ſię iedynym Kommiſſyi do wydatkow Skarbowych prawidłem Prześw: Rada z funduſzu ſobie powierzonego wypłaca, i ten Pałac ktorego odmiany Jmć Pan Poſeł żąda, gdy za wyraźną wolą Prześw Rady Nieuſtaiącey naiętym zoſtał, i Summa opłacona przez też Radę wyſzczegolniona zoſtała, a nadto Prześw: Rada w Rezolucyi ſwoiey wypłacenie takowe aż do rozrządzenia Rzeczypoſpolitey oſtrzegła, gdy więc Rada obcym Skarbowi a ſobie właściwym funduſzem zechce rozrządzić, Pałac do naięcia wymieni i Summę wyznaczy, Kommiſſya utworzyć Kontrakt ſwoim Plenipotentom zaleci. Prześw: Departament Intereſſow Cudzoziemſkich żądał koniecznie odpowiedzi względem kupna, w tey kweſtyi rozwiązanie gdy nie mieniem Inſtrukcyi J. WW. Delegowani zaſłaniaiąc ſię wchodzić nie chcieli, żądał Departament Cudzoziemſkich Intereſſow, aby J. WW. Delegowani Kommiſſyi o żądaniu Jmć P. Poſła donieśli. Ci oświadczywſzy, że uſtne oświadczenia nikną, a na piśmie podane przełożenia odpowiedzi Magiſtratur, tylko czynione bydź mogą donieść o wſzyſtkim Kommiſſyi oświadczyli, wrociwſzy ſię wſzyſtko iako wyżey donieśli, od ktorey wziąwſzy informacyą na Seſſyą umowioną ſtawili ſię. Zabrał głos Jmć Pan Kaſztelan Warſzawſki a potym Czerſki *respective* Departamentow ſwoich Prezeſowie

wie

wie o myśli Kommiſſyi przez delegowanych od niey oświadczyć mianey. Delegowani od Kommiſſyi Skarbu Koron: oświadczyli, iż Kommiſſya Skarbu Koron: nie może mowić lub czynić Układow lub mieć Konferencyą o Pałacu kupno gdy Prześw: Rada o to Intymacyi nie da, proſili Departamentow, aby zważyć chcieli, że odnawiaiąc i za mogące wiązać teraz prawa 1768. Ru opiſy względem wydatkow, ieſt to liczne odżywiać pretenſye do Skarbu, że Prawo 1776 nie wyrażaiąc czy kupno czy naięcie dla Poſła Domu ogułem ſzczegolności obieło, i na funduſz Rady tak przenioſło iak uſzkodzonych Obywatelow Wielko-Polſkich przez Demarkacyą Pruſką na zeſzłym Seymie, że Rezolucya Rady 1775. Ru 13. Października, ani Radzie ani Kommiſſyi mocy kupna nie nieprzyznaiąc poty naymować zlecała z funduſzu ſobie powierzonego, poki Rzeczpoſpolita na Seymie inaczey nie rozrządzi, lub kupić nie każe; oświadczyli nad to że od Roku 1776. poſtać adminiſtracyi Skarbowey ieſt odmieniona, gatunki Expens i funduſzow, na nie wyſzczegulnione, i żadney cząſtki przychodu nie ma, ktoreyby użyciu iakowemu iuż nie był oddany, a zatym znać na inny zamiar ieſt uchybiać opiſom Prawa, Ktore pełnić każe Prawo i przyſięgą zwięczony obowiązek. Prześ: Departament oświadczył, iż to, co Delegowani mowili donioſą wiernie Radzie od ktorey wyiść maiąca Rezolucya zupełnym będzie dla Kommiſſyi Skarb: ułatwieniem.

Dziennik ten Konferencyi miany, My Delegowani od Kommiſſyi Skarbowey podpiſem Ręki Naſzey zatwierdza-

my i do Kancellaryi Kommissyi oddaiemy. Dan w Warszawie 1787. d. 29. Maia.

Jozef Komorowski Kasztelan Belzki.

T. Czacki S. N.

A. Lanckoroński.

K. R. S. K.

4. Czerwca 1787. Ru. Rezolucya Rady względem kupna Pałacu.

Extrakt Rezolucyi &c. My Stanisław &c. Gdy z Powodu podaney Noty od JW. Hrabi de Sztachelberg Posła Pełnomocnego i Extraordynaryinego Nayiaśnieyszey Imperatorowey Imci całey Rossyi pod dniem 21. Maia Roku bieżącego względem odmiany domu, w ktorym teraz dla szczupłosci mieysca niewygodnie mieszka; Departamenta Interessow Cudzoziemskich i Skarbowych maiący zlecenie od Rady złożyć konferencyą z Kommissyą Skarbu Koronnego końcem przedsięwzięcia skutecznych śrzodkow, aby zamiast kosztownego corocznie naymowania Domu, kupiony był na zawsze od niey Pałac dla Rzpltey na mieszkanie Posłow Rossyiskich stosownie do Prawa 1768 Roku, przełożyły Nam Krolowi z Radą przy Boku Naszym Nieustaiącą uczynione oświadczenie Kommissyi Skarbowey przez Delegowanych na odprawioney rzeczoney Konferencyi, i że taż Kommissya w materyą kupna Pałacu dla Posłow Rossyiskich, wdać się niemoże, *poki rezolucya Rady dana nie będzie rozwiązuiąca tę wątpli-*

Tegoż Kommissarze będący

wość. Jak się maią rozumieć dwoiste Prawa w tey mierze zapadłe na Seymie 1768. R. iedne pod tytułem Wieczystość Pałacu dla Rzplitey na mieszkanie dla Posłow Rossyiskich = Nakazuiące Kommissyi Skarbu Koronnego kupienie Pałacu dla Posłow Rossyiskich za Summę nieprzenoszącą trzydziestu Tysięcy Czerwonych Złotych? Drugie zaś na tymże samym Seymie pod tytułem = Naięcie Pałacu dla Posłow Rossyiskich, zalecaiące teyże Kommissyi naymowanie dla rzeczonych Posłow mieszkania za 25,125. złotych co Rok, a szczegolniey Prawo poźnieysze Seymu 1776. R. pod tytułem = Wydatki Koronne w Tabelli Expensy umieszczaiące Pałac Posła Rossyiskiego z Expensy Extraordynaryiney, iak się tłomaczyć powinno? Przeto My Krol za zdaniem Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey deklaruiemy: że Prawo 1768. R. *Vol: VII. fol: 674.* pod tytułem = Wieczystość Pałacu dla Rzpltey na mieszkanie dla Posłow Rossyiskich będące w słowach „ Ponieważ naymy Pałacow w Mieście Rezydencyi Naszey w Warszawie coraz w gorę idą, a Posłom Dworu Rossyiskiego przez wzaiemność, ktorey nasi Posłowie w Rossyi doświadczaią dawanie Pałacu iest przyzwoite, więc ochraniaiąc kosztu Rzpltey na rzeczone naymy pałacu Kommissyi Skarbowey zlecamy, żeby Pałac, ktory dzisieyszy JW. Poseł tegoż Dworu Rossyiskiego za wygodny dla siebie i następcow swoich upatrzy, *hæreditate* dla Rzpltey nabyła, *non excedendo* iednak na to kupno Summy trzydziestu tysięcy Czerwonych zło: i żeby tak na reperacyą, iako też konserwacyą tego Pałacu, potrzebny koszt łożyła, i baczność

na konferencyi, że nie mówili zapieraią i Dziennikiem swym stwierdzaią.

„ na to miała, nakazuiemy „ W wyrazach swoich, iest iasne, i żadney wątpliwości nie podlegaiące, ani przez wzmiankowane drugie Prawo 1768, mowiące tylko o naięciu Domow dla Posłow Rossyiskich do czasu, niżeli kupno Pałacu nastąpi, a zatym ani przez Tabellę Expensy Seymu 1776. Roku w ktorey wytknięty iest fundusz expensy extraordynaryiney na Pałac Posłow Rossyiskich, iako ściągaiący się iedynie do takowego naymu czasowego bynaymniey nie iest zniesione, z tego więc powodu zalecamy Kommissyi Skarbu Koronnego kupienie Pałacu dla Rzepltey na mięszkanie Posłow Rossyiskich, ktory sobie JW. Poseł teraźnieyszy za wygodny dla siebie i Następcow swoich upatrzy, a to za summę, ktoraby trzydziestu Tysięcy Czerwonych zło: nieprzenosiła, oraz aby warunki wspomnionym Prawem 1768. Roku ostrzeżone względem reparacyi, i utrzymywania tegoż Pałacu, dopełniła — Rezolucyą tę za zdaniem Rady przy Boku Naszym Nieust: ręką naszą podpisaną, Pieczęcią teyże Rady stwierdzić rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia 29 Maia 1787. R.

4. Junii 1781. Roku. odebranie powyższey rezolucyi Rady.

Kommissya Rezolucyą J. K. Mci i P. Rady przy Boku Jego Nieust: pod dniem 29 Maia Roku teraźnieyszego zaszłą, kupienie Pałacu dla Rzpltey na mieszkanie Posłow Rossyiskich, ktory sobie JW. Poseł Pełnomocny Rossyiski teraźnieyszy za wygodny dla siebie i Następcow swoich upatrzy, a to za summę ktoraby Czerwonych Złotych trzydzieści Tysięcy nieprzenosiła podług Prawa 1768. R.

zlecaiącą, odebrawfzy, Rezolucyą takową z percept ogołnych Skarbu Koronnego ufkutecznić determinuie.

5. Junii 1787. R. Nota do Rady o infynuacyą do Kommiffyi Lit: względem dodatku trzeciey części na Pałac.

Kommiffya &c. Notę do J. K. Mci i P. Rady Nieuftaiącey względem infynuacyi Prześwietney Kommiffyi Skarbu Litewfkiego o dodatek trzeciey części na kupno Pałacu dla Rzpltey na mieszkanie dla Pofła Roffyifkiego podała w naftępuiącey ofnowie: „ Kommiffya &c. w zamia„ rze kupna Pałacu dla Rzpltey na mieszkanie dla Posłow „ Roffyifkich przez rezolucyą J. K. Mci. i P. Rady Nie„ uftaiącey kupić zleconego, zważaiąc, iż opatrzenie Pa„ łacu dla Pofłow Roffyifkich do J. K. Mci i całey Rze„ czypofpolitey wyfłanych do Skarbow Oboyga Narodow „ ściąga fię; przeto przekłada J. K. Mci i P. Radzie Nie„ uftaiącey, aby do Summy na kupno Pałacu takowego „ przez prawo R. 1768. determinowaney, przykładem iak „ dla Pofłow Tureckich wypłacenie zwykłey trzeciey czę„ ści z Skarbu W. Xięftwa Lit: uznać raczyła.

Tegoż dnia — napifanie Liftu do Poffefforow Pałacu.

Kommiffya &c. ftofuiąc fię do rezolucyi fwoiey na dniu wczorayfzym zafzłey, oraz odpowiedzi JW. Sztachelberga Pofła Pełnomocnego Roffyifkiego na Lift JO. Xiążęcia Ponińfkiego Podfkarbiego W. Koronnego, z uprofzenia Kommiffyi fwoiey do tegoż JW. Pofła pifanego da-

ney, że sobie, JW. Poseł kupna Pałacu, w ktorym JO. Xżę Repnin i Wołkońſki, dawnieysi Posłowi Rossyiscy stali, życzy wyrażaiącey, końcem uskutecznienia rezolucyi P. Rady Nieustaiącey kupno rzeczonego Pałacu zlecaiącey, List do JWW. Possessorow Pałacu tego tamże przez Dekreta umieszczonych iakikolwiek interess do tegoż maiących napisała, aby z dowodami swemi na dzień iutrzeyszy, do Kommissyi swoiey na godzinę 11. przybyć raczyli.

14. Czerwca 1787. Roku Determinowanie się dania Czerw. Zł. 30,000.

Kommissya &c. Maiąc oświadczoną chęć lokowanych Wierzycielow na Pałacu JO. Xcia Ponińſkiego P. W. K. przedania Pałacu, oprocz tylnych budow okryślonych, stosuiąc się do Rezolucyi J. K. Mci i P. Rady pod dniem 29. Miesiąca Maia A. C. wypadłey, oznaczoną Summę Czerw: Złotych 30,000. dać determinowałaby się, a to po zaspokoieniu wydatkow Prawem R. 1776 Titulo = *Wydatki Koronne* = przepisanych Ratami naypoźniey w Rok gdyby Dziedzictwo własność przedaiących, a bespieczeństwo nabycia dla Skarbu okazanym było.

2. Sierpnia 1787. Roku Zawarcie Kontraktu o tenże Pałac.

Kommissya &c. Kontrakt o kupno Pałacu Bruchlowſki zwanego, a teraz pod Imieniem JO. Xiążęcia Ponińſkiego P. W. K. chodzącego z Wnym Jerzym Sylwestrowiczem Łowczym Woiewodztwa Wileńſkiego zawarła, i takowy Kontrakt Imieniem Skarbu Koron: roborować W. Węgrzeckiemu Plenipotentowi zleca.

Tegoż Dnia wypłacenie Summy.

Kommiſſya &c. ſtoſuiąc ſię do Kontraktu między Kommiſſyą ſwoią, i z W. Sylweſtrowiczem Łowczym Wileńſkim o kupno Pałacu na mieſzkanie dla JWW Poſłow Roſſyiſkich zawartego, zleca Ur: Biernackiemu S. K G. S. K ażeby Summę pierwſzą Czerw: Zł. 9000. czyli Złotych 162000. natychmiaſt, drugą Czerw: Zł. 7000. czyli Złotych 126000. na dniu 6. Mieſiąca Stycznia 1788. Roku, trzecią podobnież Czerw: Zł. 7000. czyli Złotych 126000. na dniu 1. Mieſiąca Maia Roku tegoż, czwartą także Czerw: Zł. 7000. czyli Złotych 126000. na dzień 1. Mieſiąca Sierpnia, podług tego ż Kontraktu temuż W. Sylweſtrowiczowi Ł. W. przychodzące, za poprzedzaiącemi Kwitami z K. G. S. K wypłacił.

Tegoż Dnia. Nota do Rady względem obmyślenia funduſzu na reparacyą Pałacu.

Kommiſſya &c. w dopełnieniu Prawa R. 1768. przez Rezolucyą J. K. Mci i Prześwietney Rady Nieuſtaiącey uſkutecznić zaleconego, Pałac na mieſzkanie dla JWW. Poſłow Roſſyiſkich nabywſzy, na Reparacyą tegoż podług teraźnieyſzey ſpoſobności Kaſſy Summę 2000. Czerw: Zł. wypłacić nakazała, drugie Czerw: Zł. 2000 z funduſzu Extraordynaryinego na naięcie Pałacu dla JWW. Poſłow Roſſyiſkich dyſponowane, a 1ma Octobris po expiracyi Poſſeſſyi naiętego Pałacu zaczynaiącego ſię do teyże Reparacyi, iuż aſſygnowane przyłączone będą, zważaiąc zaś też Reparacyą z umeblowaniem więcey daleko niżeli Czerw: Zł.

8000. przynosić mogącą, przekłada J. K. Mci i P. Radzie przy Boku Jego Nieustaiącey że Skarb Koron: tey Summy, bez obawy zawodu opłat Prawem nakazanych dostarczyć nie będzie mogł: Raczy zatym J. K. M. i Prześwietna Rada Nieustaiąca do tey Reparacyi z umeblowaniem z Expens Extraordynaryinych obmyśleć fundusz.

29. Sierpnia 1787. Roku Uproszenie e medio sui *do zawierania Kontraktow na meble do Pałacu.*

Kommissya &c. Chcąc aby przyzwoite umeblowanie Pałacu świeżo kupionego na Rezydencyą Posłow Rossyisk ch iak nayprzyzwoiciey, i nayporządniey, uskutecznione było, uprasza z pośrzod siebie do zatrudnienia się w tey mierze szczegolnieyszego JWW. Małachowskiego Woiewodę Maz: Lanckorońskiego R. K. N. ktorzy raczą pilności dołożyć w Kontraktowaniu z Kupcami mogącemi naytaniey sprowadzić meble, i koniecznie potrzebne a nieodbite tylko ozdoby do tego Pałacu, z temyż umowy i Kontrakty poczynią, podług podanego przez Ur: Merliniego obrachunku.

28. Września 1787. Roku. Rezolucya Rady względem obmyślenia funduszu na reparacyą, i umeblowanie Pałacu.

Extrakt Rezolucyi &c. My Stanisław &c. Odpowiadaiąc na Notę Kommissyi Rzepltey S. Koron: w ktorey wyraża: Iż dopełniwszy Prawa Roku 1768. przez Rezolucyą Naszą za zdaniem Rady przy Boku Naszym Nieust: uskutecznić onęż zalecaiącą Pałac dla Rzepltey na mieszkanie Posłow Rossyiskich nabyła, tudzież na Reparacyą onegoż Sum-

Summę 2000. Czerw: Zł: z funduſzu Extraordynaryinego na naięcie dla Poſłow Roſſyiſkich dyſponowane a 1ma Octobris po expiracyi Poſſeſſyi naiętego Pałacu zaczynaiącego ſię, do teyże Reparacyi przyłączyć umyśliła, zważaiąc atoli, iż ta Reparacya z umeblowaniem więcey ieſzcze koſztu wyciągać będzie, przekłada nam więc Krolowi z Radą przy Boku naſzym, aby na takową Reparacyą, i umeblowanie obmyślony bydź mogł funduſz z Expens Extraordynaryinych. My Krol za zdaniem Rady przy Boku naſzym Nieuſt: oświadczamy: Iż przez wzwyż wſpomnioną Rezolucyą naſzą za zdaniem teyże Rady zapadłą pod dniem 29. Mieſiąca Maia Roku bieżącego, ktora rozwięzuie podaną od Kommiſſyi Skarbu Koronnego wątpliwość względem nabycia Pałacu dla Rzepltey na mięſzkanie Poſłow Roſſyiſkich zaleciliśmy teyże Kommiſſyi, nie tylko kupić Pałac na mięſzkanie Poſłow Roſſyiſkich ſtoſownie do Prawa 1768. Roku, ale też uſkutecznić warunki tymże ſamym Prawem oſtrzeżone, to ieſt: aby tak na reparacyą, iako też na konſerwacyą tegoż Pałacu, potrzebny koſzt łożyła. Kommiſſya zaś Skarbu Koron: użyie na to funduſzu, ktory ſama upatrzy na ten koniec nayprzyzwoitſzy. Rezolucyą tę za zdaniem Rady przy Boku naſzym Nieuſt: Rękę naſzą podpiſaną, Pieczęcią Teyże Rady ſtwierdzić rozkazaliśmy Dan &c.

Dnia 1. Października 1787. Determinowanie przykupna Staien, i uproſzenie e medio ſui *do traktowania o tym.*

Kommiſſya &c. Maiąc ſobie podany przez Ur: Merliniego Budowniczego Rzepltey Rachunek Expenſy na wyſta-

wienie Staien w Pałacu na mięſzkanie dla Poſłow Roſſyiſkich nabytym, łożyć mianey 84200. Złotych wynoſzącey a z drugiey ſtrony uczynioną Propozycyą kupna Staien, i Domu Staiennego z Placami temuż Pałacowi przyległych, ktore kupno mało co przewyżſzyć ma wyſtawienie nowych: Przeto zważaiąc użytek większy dla Rzepltey z kupna wynikaiący, determinuie ſię za Summę na wyſtawienie nowych Staien expenſować, lub mnieyſzą mianą pomienioną Stay. nię z Domem i placem kupić, i do traktowania w tey mierze, i ułożenia z kim będzie należało i Kommiſſyi ſwoiey donieſienia z pośrodka ſiebie JWW. Koſſowſkiego Sttę Sieradzkiego, Gorſkiego Chor: Ciech: i Mikorſkiego Podk: Goſtyńſkiego uproſiła.

5. Października 1787. Roku. Zawarcie Kontraktu z W. Sylweſtrowiczem, o przykupno Staien.

Kommiſſya &c. Kontrakt o kupno Staien Domu Staiennego i Wozowni, z placami na Mappie przez JO. Xcia Prezeſa podpiſaney, oznaczonemi, do Pałacu Bruhlowſkiego zwanego poźniey pod Imieniem JO. Xcia Ponińſkiego P. W. K. chodzącego, a naſtępnie przez Skarb Rzepltey Koronny na mięſzkanie JWW. Poſłow Roſſyiſkich *Anni currentis* nabytego przyległemi, z Ur: Lelewlem iako umocowanym Plenipotentem W. Sylweſtrowicza Łowczego Wileńſkiego zawarła i takowy Kontrakt Imieniem Skarbu Koronnego roborować Ur: Węgrzeckiemu Plenipotentowi ſwemu zleca.

Tegoż Dnia i Roku. Oznaczenie wypłacenia Summy Zł. 78,000. za przykupno Staien, na 4. Termina.

Kommiſſya &c. Stoſuiąc ſię do Kontraktu między Kommiſſyą ſwoią a Ur: Lelewlem iako ſpecyalnym Plenipotentem W. Sylweſtrowicza Łow: W. o przykupno Staien, Domu Staiennego, i Wozowien do Pałacu na mięſzkanie dla JWW. Posłow Roſſyiſkich kupionego zawartego, zleca Ur: Biernackiemu S. K. G. S. K. ażeby Summę pierwſzą Złotych 27000. w Mieſiącu Styczniu Roku 1788, Drugą Złotych 17000. w Mieſiącu Kwietniu 1788. Roku Trzecią w Mieſiącu Lipcu 1788. Roku Złotych 17,000. Czwartą w Mieſiącu Wrześniu 1788. Roku. Także 17,000. Złotych podług tegoż Kontraktu temuż W. Sylweſtrowiczowi Łowczemu Woiewodztwa Wileńſkiego, za poprzedzaiącemi Kwitami z Kaſſy Generalney S. K. wypłacił.

Roſpis JW. Koſſowſkiego Podſkarbiego N. Koron:

Stoſuiąc ſię do Rezolucyi Rady Nieuſtaiącey, zdanie moie oświadczam, ponieważ podobało ſię Prześwietney Radzie rozwiązać dwoiſte Prawo, zapadłe na Seymie Roku 1768. iedno pod tytułem: *Naięcie Pałacu*, i przychylić ſię bardziey do Exekucyi Prawa tego, aby Pałac dla Posłow Roſſyiſkich był kupiony przez Skarb Koronny, chociaż JW. Poſeł w Nocie podaney do Departamentu ſpraw Cudzoziemſkich kupna tego nie żądał, ieſt rzeczą niewątpliwą, a wſpartą Konſtytucyą R. 1776. ktora przepiſuiąc regułę dla Skarbu Koronnego ſprawowania ſię, w Expenſach i wydatkach

Publicznych ustanowiła i przepisała tymże Prawem, aby podług podpisanych Tabell na tymże Seymie Skarb Koronny wszelkie wydatki czynił, iako się każdy doczytać może w Konstytucyi folio 57. titulo. *Regulament dla Skarbu Oboyga Narodow.* folio 48. titulo: *Wydatki Koronne w te słowa* -- a tak udeterminowawszy przez teraźnieyszą Tabellę pewną i nieuchronną Expens &c.

Gdy więc w Tabelli Roku 1776. wyraźnie Rzeczpospolita na Seymie zważaiąc szczupłość dochodow swoich, ściśle wchodziła w rozpoznanie Percept, i Expensa moderowała, iednym umnieyszaiąc, drugim kassuiąc, przyznane dawnemi Prawami Pensye i nadgrody przezornie przepisała, wiele komu i z iakiego funduszu ma bydź płacone, znayduie w teyże Tabelli, iż Pałacu dla Posła Rossyiskiego, bądź kupna, bądź naięcia Expens, nie może się regulować iak tylko do funduszu Extraordynaryinego, *insuper* Prawo ostatniego Seymu Roku 1786. pod tytułem: *Zakwitowanie Kommissyi Skarbu Koronnego*, przyszłe a może wątpliwe Superaty zadysponowało, aby były szczegolnie obrocone na Woysko, na fundusz na graiących, na Administracyą Loteryi z tychże Superat przychodzących zabeśpieczyć kazało, w tym sposobie widząc Stan Kassy, możność Skarbu, wyrazy Prawa, dopełniaiąc toż Prawo, i chcąc wykonać czyli uskutecznić Rezolucyą Rady, iest moią myślą. — 1mo Aby Prześwietna Rada Nieustaiąca chciała się zapytać, ktory Pałac JW. Poseł Pełnomocny życzy sobie, aby był kupiony. 2do. Uważać należy przy zawarciu Kontraktu o kupno, bespieczeństwo dla Skarbu kupuiącego od przedaiącego. 3tio.

Takowy Pałac kupić, ktoryby dla JW. Posła był wygodny, a dla Skarbu Koronnego naymniey uciążliwy, tak co do szacunku samego Pałacu, iako i reparacyi potrzebney po nastąpionym kupnie wzmiankowanego Pałacu.

Roch Kossowski Podskarbi Nadworny Koronny.

mpp.

Dnia 4. Mca Czerwca 1787.

Rozpis J. W. Czackigo Starosty Nowogrodz:

Niżey podpisany rożniąc się zdaniem od Rezolucyi kupna Pałacu dla J. W. Posła Rossyiskiego, z generalnych Skarbu Koronnego Percept, większością głosow utworzoney, przełożenie moie J. WW. Kollegom czynione, a od Nich nie przyięte oddzielnie wynurzam, niechcąc powtarzać na Prawach gruntowane i pełne światłey rozwagi J. W. Rocha Kossowskiego Podskarbiego Nadwornego Koronnego przyczyny w rozpisie powyższym wymienione, do onych iako też w nim wyrażonego zdania stosuię się, i odwoływam się, te tylko i eszcze dodaię powody, ktore mnie oprocz (iuż wyrażonych) zniewoliły i przekonały, do osobnego myśli mych wyłożenia. Lubo Prześwietna Rada kupić zaleciła Pałac, na mocy Prawa 1768. Ru, a funduszu na takowe kupno nie wymieniła, Prawo zaś 1776. Roku wszystkie określiło fundusze, i onych wyszczegolniło użycie, tak dalece, żs one przemieniać lub zamiar zwracać iest uchybieniem opisow Ustawy titulo = Wydatki Koronne = *Vol:* 8. §. 890. Superaty częścią z oszczędzonyc h

wydatkow, częścią z przymnożonych przychodow składające się na pomnożenie Woyska oznaczone są, przez Seymy 1778. i 1780., a nawet Konstytucyą zeszłego Seymu opuściwszy warunek w poprzedniczym Prawie umieszczony na też Woysko obracać kazała, a zwolnienia tych określeń, Rezolucya nawet Prześwietney Rady Nieustaiącey nie zawiera. Nadto te Superaty pewnieysze były, kiedy oszczędzane fundusze znaczną część tychże Superat składały, iako obrachunki ciągłe od Seymu 1778. świadczą teraz iuż niektore urządzone, inne znacznym wydatkiem osłabione. — Przychody Celne przez Prawo 1784. daleko zmnieyszone przez ustawę Seymu zeszłego, w części Skarbowi Wielkiego Xięstwa Litewskiego wracać nakazane.

Intrata Loteryi od pomyślnego lub przeciwnego losu graiących zawisła, Tabacznego przychodu ubytek, lub pomnożenie od zbiegu wielu okoliczności zależy, a zatym przy wziętym oszczędzeniu wydatkow, rzecz nie pewna, czyli obrachunek ubytku z przymnożeniem na końcu dopiero dwoch lat czynić się mogący wystarczy, ktorych konieczność pomnożona Woyska liczba wymaga, a każdey rządney Skarbowey Administracyi, bydź powinno prawidłem, aby te tylko przyimować na siebie obowiązki, ktorych pewne uskutecznienie, naymnieyszey wątpliwości nie podlega: tym więcey że iuż na ten fundusz przypadkowy Rezolucyami J. K. Mci i Prześwietney Rady pewna i nieodmienna Woyska liczba ustanowiona, na ktorey utrzymanie, w iedney Racie pułroczney 645,000. Złotych, w dru-

giey nie wiele rożnie wydaie Skarb Koronny, i oprocz tey Summy Prawo zeszłego Seymu, na funduſz Gry Loteryi oddzielić kazało Summę, ktora iuż Rezolucyą Kommiſſyi pod dniem 26. Maia Roku bieżącego do 216,000. Złotych z warunkiem oney nieumnieyſzania, ale owſzem przydania uſtanowioną zoſtała, a nadto ſumma z powodu reparacyi do tych czas nie mogąca bydź wiadomą, bo obrachunku takowego nikt nie może teraz ułożyć, wielość więc oney niepewna.

Te więc wynurzywſzy powody, łączę zupełnie zdanie z wyrażonym J. W. Podſkarbiego Nadwornego Koronnego, i to podpiſem ręki moiey zatwierdzam.

Tadeusz Czacki Staroſta Nowogrodzki Rzeczypospolitey Skarbu Koron: Kommiſſarz.

Dnia 4. Mieſiąca Czerwca 1787.

Już tedy Superata Skarbowa kupnem Pałacu znacznie zmnieyſzona okazuie do Remanentu Summę 1688331. gr. 9. Den: 17$\frac{1}{8}$. z ktorey Summa 300000. na zakupienie Tabak i Tutoniow do Fabryk Skarbu Koron: odłożona podług Prawa 86. Druga Summa 216000. podług tegoż na Funduſz Loteryi Skarbowi iuż zyſkowny przeznaczona, reſzta w Retentach i w gotowiźnie do generalnego Remanentu niżey ſpecifikowanego pod N*m* VI. wchodzi.

Naſtępuie Examen Deputacyi Naſzey względem Funduſzu opłaty Długow Rzepltey pod N*m* III. w Tabelli poło-

żonego, do ktorego to funduſzu wpływa nayprzod wybrane z Remanentu przeszło Seymowego Zł: 18220. dwuletnie *ſubſidium* Duchowieńſtwa 1,200,000. wynoſzące tudzież 1,000,000. w powyżſzey Expenſie pod N*m* II. położony, a do tego funduſzu Percepty przenieſiony Czynſz, nakoniec Emfiteutyczny dwuletni z Krolewſzczyzn 244164. Zł: gr. 21. Den: 16⅔. z Prawa do tegoż Funduſzu należący. Z całego więc tego Funduſzu 2462384. Zł: gr: 21. Den: 16⅔. wynoſzącego wypłacił Skarb na umorzenie Długow Rzepltey przez Lat dwa Summę 2445305. Zł: gr: 18. Den: 7¼. a na Remanent tak w gotowiznie iako i w Retentach u Duchowieńſtwa pozoſtało 17079. Zł: gr: 3. Den: 9. Wypłaconych zaś Długow Rzeczypoſpolitey ſpecyfikacya ieſt gotowa do przeczytania Nro 4*to*.

EXPENS

EXPENS DŁUGI RZECZYPOSPOLITEY UMARZAIĄCA.

	Złote.	Groszé.	Denar:
Skarbowi J. K. Mci wydane podług Prawa Roku 1786. za Lat Dwa a fl. 600,000.	1200000		
JOO. Xiążętom Radziwiłłom podług Prawa 1784. Roku	860000		
Sukcessorom Hreorego Ogińskiego z Prawa Tegoż	107333	10	
JO. Xiążęciu Czartoryiskiemu Stolnikowi W. X. Lit.	100000		
Sukcessorom Ur: Brzozowskiego Pisarza Assessor: Koron: *ad Comp:* 42000. . .	10642	24	15
Ur: Rogalskiemu Metrykantowi M. K. .	5000		
Ur: Kwaśniewskiemu	12000		
Ur: Klębowskiemu	1000		
JO. Xięciu Marcellemu Czetwertyńskiemu	12000		
Prześwietney Kapitule Poznańskiey .	14100		
Ur: Słominskiey	24000		
Sukcessorom JWW. Potockich . . .	13333	10	
JW Popielowi	20000		
JW. Bruhlowi Generałowi Artylleryi Koronney	50216	14	7¼
Prześwietney Kapitule Płockiey . . .	9280	13	3
Ur. Wierzbickiemu	7899	6	
Ur: Moszynskiemu	500		
Summa Expensy . .	2,445,305	18	7¼
Zostaie { Paratis . . *fl.* 867 *g.* 3. *d.* 9. / Na Reten: u Duchowieńst: 16212 }	17079	3	9
Concordat z Percepta . .	2,462,384	21	16¼

Pod *Nrem. IV.* Grofz fześćdzieſiąty tak z Remanentu przefzło Seymowego iako i od Summ przez lat 2. na Długi Rzpltey wypłaconych 4903. gro: 2. den: 1¼ wynoſzący podług Prawa Kommiſſarzom Likwidacyinym tychże Długow Rzpltey w częśći wypłacony w częśći do Remanentu w gotowiźnie i na Retentach u Duchowieńſtwa pozoſtał.

Pod *Nrem. V.* Prowenieneya z Dobr Oſtrogſkich co Rok po 300000. płacona wraz z Remanentem przefzło Seymowym z dwoch lat 607000. wynoſząca, rownie podług Prawa Regimentowi Ordynacyi i Kawalerom Maltańſkim w dwoch leciech w Summie 600000. wypłacona a w 7000. gotowych do Remanentu przyłączona.

Ztych wſzyſtkich Funduſzow potrąciwſzy Expenſa z Percept, Rekapitulacya wſzelkich Remanentow pod *Nrem VI.* w Tabelli położona okazuie Summy w Skarbie tak w gotowiźnie iako i na Retentach z tych dwoch lat pozoſtałe i z każdego *Nru:* tutay przenieſione, ktore wraz złączone formuią Remanent Generalny Skarbowy na dzień 1. 7bris Ru. 1788. do przyſzłey kalkulacyi zoſtaiącey w Summie 1,799,731. gro: 13. gr: 4⅛ do ktorey Kommiſſya oświadczyła Deputacyi w poźnieyſzym czaſie przyłączyć co ſię okaże przybytku z Ewaluacyi złota i monet przetopionych, iakoż przy tegorocznich Rachunkach będzie o tym wzmianka uczyniona.

Takowy pozoſtały Remanent chcąc oczyma ſwemi zweryfikować Deputacya, wyſłała zpomiędzy ſiebie kilku

po ſkończonych Rachunkach do Kaſſy, ktorym to Delegowanym Kaſſa podała Explikacyą, tegoż Remanentu wyſzczegulniaiącą wiele z onego po Kaſſach Prowincyonalnych ieſzcze niekomportowanych Pieniędzy znaydowało ſię, wiele na Loteryą i Tabakę odłożono a wiele iuż a 1. 7bris gotowizną wypłacono Kwitami Kaſſa komprobowała, a tak cały Remanent remonſtrowała. Remonſtracya Remanentu jeſt mi do Piora oddana takowa.

EXPLIKACYA

Remanentu Seymowego w Roku 1788.
pozostaie w Gotowiznie . . *fl.* 1,522,443. gr: 8 d 7$\frac{7}{8}$

REMA-

REMANENTU.

Na wſpomniony Remanent zoſtaie w Kaſſach Prowincyonalnych *ad Comportandum* iako to:

Z Prowincyi				
Wielkopolſkiey . . *fl.*	123992.	19.	9	*fl.* 525039. 20. 8.
Krakowſkiey	95323.	20.	6.	
Ruſkiey	92954.	12.	2.	
Ukraińſkiey	140126.	19.	--	
Z Czop: War: *pro Auguſto*	51227.	23.	--	
z Loteryi Kraiowey . .	15320.	9.	--	
z Czop: z Retentów . .	94.	7.	9.	

w Kaſſie odłożone na Tabakę i Loteryą 516000 . . . . .

Expens a die 1. 7bris 1788.

Skarbowi J. K. Mci . . *fl.*	344000.	--	--	417288. 4. 12.
Millicyi Skarbu Kor: . . .	36000.	--	--	
Korpuſowi Kadetow . . .	25000.	--	--	
Na Expenſa Pałacu R. P.	10000.	--	--	
Kachałowi Nowokorczyń:	879.	--	--	
Kościołowi Goſtyńſkiemu	805.	23.	12.	
Za Druk Kwitow na Podat:	1205.	11.	--	
JP. Meyſnerowi *in vim* Tab: . . . . . . *fl.*	18000.	--	--	66115. 13. 5⅞.
Zoſtaie gotowizną w Kaſſie	48115.	13.	5⅞	

Summa fl. 1,522,443. 8. 7⅞

Explikacya zaś 16. groszowego Akcydensu iest następuiąca. *Co iest Akcydens szesnastogroszowy, i z czego się formuie?*

Wybieranie Akcydensu na Komorach, ma swoy ciąg od Instruktarza Celnego za Panowania Krola Jana Trzeciego, wydanego i przez Nayiaśnieyszą Rzpltą approbowanego, niemniey następnych Instruktarzy Podskarbińskich, ktore Instruktarze, oprocz Ceł Skarbowi należących, od każdego Tysiąca złotych, wartości towaru zło: 6. na Akcydens oznaczyły. Takowego Akcydensu, na Funkcye Officyalistow Prowincyonalnych i Komornych, był w tychże Instruktarzach podział przepisany. Gdy Skarb, do nowych względem Dochodow Skarbowych, przystępował rozrządzeń, uczynił wyżey rzeczonych Zło: 6. na Akcydens wybieranych inny podział i aplikował z każdych zło: 6. zło: 5. gro: 14. dla Officyalistow Prowincyonalnych i Komornych; przepisuiąc ich rozdział, *respective* każdego *Officium*, a pozostałe od zło: 6. Akcydensu. gro: 16. importować nakazał do Kassy Skarbowey, do swoiego rozrządzenia, i zbior ten nazwany Akcydensem 16. groszowym, około dwudziestu kilku Tysięcy na Rok czyniący, iest fundusżem do wymierzenia sprawiedliwey komu nadgrody, dla zestarzałych, i służyć iuż niemogących Strażnikow, osierociałych Wdow, i niektorey Młodzieży na Aplikancyi będącey, a znacznie teraz przy pomnożonych Podatkach pomnożonyey.

Macie iuż Nayiaśnieysze Stany Relacyą czynności Deputacyi Naszey w tey części ktora się samych Skarbowych Rachunkow za Rok 87. i 88. tycze, te zakończy-

wſzy poſtąpiła Deputacya do examinowania wſzelkich Rezolucyi Ekonomicznych i Sądowniczych Kommiſſyi Skarbo: w pierwſzych wſzelką roſtropność i dbałość o Skarbu ocalenie, w drugich Akcelleracyą ſprawiedliwości dla żądających oney znalazła. Złożony Summaryuſz dwoch letnich Dekretow Kommiſſyi okazał liczbę tychże 1055. wynoſzącą. Przeciwko niektorym z nich zanieſione od Stron na nie żalących ſię zaſkarżania były przez Deputacyą kommunikowane Kommiſſyi; ktora na nie na piśmie odpowiedziała.

Wſzyſtkie tak Stron zaſkarżenia iako i Kommiſſyi Odpowiedzi mnie do Piora oddane przynoſzę do Was Nayiaś: Stany z zlecenia Deputacyi i oddaię do Laſki Seymowey z proźbą, aby gdy Izba ſama zatrudniać ſię temi Sprawami nie zechce, odeſłane były do rozpoznania i Decyzyi tam gdzie ſię Stanom podobać będzie, czyli to do przyſzłey obrać ſię maiącey Kommiſſyi Skarbowey, czyli do oddzielney Kommiſſyi umyślnie na to wyznaczoney. Wątpliwości bowiem nie podpada że gdy z mocy Prawa wolno zaſkarżać Dekreta Kommiſſyi Skarbowey przed Stanami przez Uſta Examinatorow do Skarbu wyznaczonych, zaſkarżenia takowe bez wyznaczenia na nie Sądu odrzucone bydź nie powinny, ile gdy niektorzy Zaſkarżaiący Obywatele ſą nawet w Inſtrukcyach ſwoich Woiewodztw do otrzymania ſprawiedliwości w Stanach Rzpltey zaleceni. Z tych liczby W. Pułkownik Ożarowſki ſzanowny z wieku podeſzłego i imienia ſwego Obywatel iuż od początku Seymu tego wygląda żądaney dla ſiebie ſprawiedliwości w nadziei oney pozyſkania. Ktorych zaſkarżeń Summaryuſz dla wiadomości Stanow przyłącza ſię.

Summaryusz Zaskarżeń do Deputacyi podanych od Stron, i na też Odpowiedzi przez Kommissyą Skarbu Koronnego teraz u Laski złożonych.

1mo. Zaskarżenie JW. Piaskowskiego Stty Taraszczańskiego, przeciwko Dekretowi Sądu Kommissyi w Sprawie z WW. Gołuchowskiemi.

Złożony w teyże Sprawie Summaryusz Dokumentow.

Odpowiedź w teyże Sprawie Kommissyi Skarbowey.

2do. Zaskarżenie W. Horodeńskiey przeciwko Dekretowi Sądu Kommissyi w Sprawie z JW. Piaskowskim Sttą Taraszczańskim.

Uwiadomienie i oświecenie tego Interessu przez JW. Piaskowskiego Sttę Taraszczańskiego.

Odpowiedź Kommissyi Skarbowey w Sprawie między W. Horodyńską a JW. Piaskowskim Starostą Taraszczańskim mianey.

3tio. Zaskarżenie z Strony Ur: Kicińskiego przeciwko Dekretowi Sądu Kommissyi w Sprawie z Ur: Okęckim mianey.

Odpowiedź Kommissyi Skarbowey w teyże Sprawie Ur: Kicińskiego z Ur: Okęckim.

4to. Zaskarżenie W. Ożarowskiego przeciwko Dekretowi Sądu Kommissyi w Sprawie z JJWW. Ossolińskim Wojewodą Podlaskim i Sobolewskim Kasztelan: Warszawskim.

Expli-

Explikacya Intereſſu z Srony JW. Sobolewſkiego Kaſztelana Warſzawſkiego.

Odpowiedz Kommiſſyi Skarbu Koronnego w Sprawie W. Ożarowſkiego z JW. Oſſolińſkim Woiewodą Podlaſkim i JW. Sobolewſkim Kaſztelanem Warſzawſkim mianey.

5to. Zaſkarżenie W. Kozłowſkiego przeciwko Dekretowi Sądu Kommiſſyi w Sprawie z Miaſtem Serock mianey.

Odpowiedź Kommiſſyi Skarbowey w tey Sprawie.

6to. Zaſkarżenie Szl: Strońſkiego przeciwko Dekretowi Sądu Kommiſſyi w Sprawie z JW. de Soldenoff.

Summaryuſz Dokumentow w teyże Sprawie złożony od Strony Szl: Strońſkiego.

Odpowiedź Kommiſſyi Skarbowey w Sprawie Szl: Strońſkiego.

7mo. Obiaśnienie intereſſu z Strony Ur: Michalewſkiego względem nielegalności Dekretu Kommiſſyı Skarbowey Koronney.

Odpowiedź Kommiſſyi w Intereſſie Ur: Michalewſkiego

8vo. Zaſkarżenie W. Jaſinſkiego przeciwko Dekretowi Sądu Kommiſſyi w Sprawie z Szl: Dekiertem.

Odpowiedź Kommiſſyi w Sprawie W. Jaſinſkiego.

9no. Zaſkarżenie Ur: Lipſkiego przeciwko Dekretowi Sądu w Sprawie z Ur: Kielanowſkim mianey.

Odpowiedź Kommiſſyi Skarbowey w tey Sprawie.

10mo. Memoryał Szl: Otrębusa przeciwko Ur: Kleszczyńskiemu Inspektorowi Fabryki Tabaczney Warszawskiey.

Odpowiedź Kommissyi w Interessie Szl: Otrębusa.

11mo. Pismo Ur: Rudnickiego bywszego Superintendenta Kassy przeciwko Kommissyi względem Decessu, Dwa Memoryały tegoż Ur: Rudnickiego.

Odpowiedź Kommissyi Skarbowey na Pismo Ur: Rudnickiego czyli przyczyny dla czego Pismo Ur: Rudnickiego przyiętym bydź nie może.

12mo. Na ustne wniesienie JW. Zielonackiego Delegowanego.

Odpowiedź Kommissyi Skarbowey w Sprawie Officyalistow z W. Radońskim.

Wchodziła Deputacya w rozpoznanie wszelkich Ekonomicznych urządzeń Kommissyi Skarbowey stosownych tak do Materyi z Rachunkow wynikaiących, iako też i do ulepszenia ogolney Kraiu Ekonomiki ściągaiących się. Pokazywała Nam Kommissya Skarbowa Uniwersały i Obwieszczenia swoie tak do ogolney Kraiu wiadomości należące iako też szczegolnie Subalternow Skarbowych po Prowincyach wierność i pilność obostrzaiące. Pokazywała tychże Subalternow wszystkie Raporta, i do nich Despozycye iak są regularnie zapisywane, wszystkie Regestra i Rachunki iak są porządnie utrzymywane, zgoła cała Regestratura iak naydoskonaley urządzona. W tym mieyscu oddać sprawiedliwość powinna Deputacya tak JP. Andrychiewiczowi Sekretarzo-

wi Kommiſſyi Skarbowey, iako też wſzyſtkim Regentom każdego z oſobna Podatku, i wſzyſtkim innym Officyaliſtom pod okiem Kommiſſyi będącym, że pilność i dokładność Ich w uſługach Skarbowych warte ſą względow Rzpltey, warte ſą aby nie tylko Skarb o liczbę i zapłatę onych nie był nagabany, ale nawet aby po pewney liczbie Lat wyſłużonych połowa Ich Gaży była im do śmierci Prawem zabeſpieczona. Chcąc bowiem aby Skarb był wiernie i dobrze uſłużony, trzeba nadzieią pewney nadgrody ſłużących Iemu zachęcić. — Specyfikacya wſzyſtkich Officyaliſtow Skarbowych i ich zapłaty była Deputacyi przez Kommiſſyą okazywana i przez Deputacyą roztrząſana, ktora nie znalazła ani Ich liczbę ani ich opłatę przewyżſzaiącą potrzeby Skarbowey uſługi i Manipulacyi.

Poſtepuiąc Deputacya w dalſzym roztrząſaniu Adminiſtracyi Skarbowey chciała wiedzieć o urządzeniach i żądaniach Kommiſſyi względem Fabryki Tabaczney, względem Loteryi, względem Handlu i względem Soli Kraiowey, tudzież względem Mennicy i wielości wybitych w niey Monet, a porządkiem poſtępuiąc powzięte w tych Materyach od Kommiſſyi Obiaśnienia na Piſmie do Protokułu oddać zleciła, aby doſzły do wiadomości Nayiaśnieyſzych Stanow, iako iſtotnie potrzebne do dalſzego urządzenia Skarbu i powiękſzenia Iego Dochodow. Raczcie więc Nayiaśnieyſze Stany wyſłuchać cierpliwie czytania onych, i nad każdą z tych ważną Materyą raczcie zaſtanowić uwagę Waſzą.

Tabaka.

Prawo 1776. R. dało Jeſteſtwo temu przychodowi pod warunkami w teyże uſtawie wymienionemi.

Nayprzod licytowano po Miaſteczkach; daley 1777. Roku, naſtępnie 1783. Roku powtorny wydano Kontrakt, ktorego oſtateczny zakres 1789. dnia 31. Grudnia — W tym Kontrakcie, na Straż Sarbową daie Antrepryza zło: 50,000. a w reſzcie tylko umowioną ceną Tytunie i Tabaki w ſwoich rozgatunkowanych rodzaiach, Skarbowi liwruie, ktoren na ſprzedaney wyżſzey cenie, zyſki ciągnie; Riſico zaś wſzelkie i przypadki, Antrepryza na ſiebie wzięła. Inſpektor Skarbowy w Fabrykach dogląda roboty, pilnuie Wagi, i o wſzelkich czynnościach mieſięcznie rapporta przeſyła.

Kontraregeſtrant rownie Xięgi iak Antrepyza utrzymuie, wydatki, przychody zapiſuie, i całą Regeſtraturę porządną od Regenta weryfikowaną trzyma.

Regent, rapporta Piſarzow Tabacznych z Inſpektorſkiemi konfrontuie, Xięgę Kontraktow Obywatelom na Tytuń dawanych od ſiebie oznaczone, w Kopii zachowuie.

Zgoła: że tym ſpoſobem Kommiſſya rządzi Tabacznym dochodem, Straż onego ma, a Antrepryza tylko liwruie.

Ginąć zaczęły naſze Plantacye Tytuniowe to z wolności ſprowadzenia Tytuniow z Zagranicy, to w podrożonym

Zbożu, to nakoniec trudności niektorych Właścicielom czynieniu, dawniey Kommiſſya wzbroniła wchod bez Paſzportu, dziſiay zaś uſprawiedliwiaiąca ſię Kommiſſya, założyła te prawidła:

1mo. Chcąc dobre widzieć rośliny Tytuniow, ſprowadzić umyśliła naylepſzych Tytuniow naſiona, oraz dokładne względem plantowania dobroci informacye; te oddane Superintendentom, końcem Obywatelom aktualną ceną przedawania; i w proporcyi polepſzonych roślin powiękſzenie ceny, zapewniono.

2do. Po odłożeniu 300,000. na Tytuń ſtoſownie do Prawa zeſzłego Seymu, gdy ſkargi były, iż aktualny Plantator niemoże doſtawiać Tytuniu bez Kontraku, a ten z ciężkością iakoby wydawanym bywa, uſtanowiła Kommiſſya w Uniwerſale ſwoim dnia 12. Marca 1788. Roku, Magazyny: Korecki, Kamieniecki, Barſki, Łucki, Krzemieniecki; do ktorych byle wagę Kamienia iednego Tytuń przechodził, uſtanowioną ceną zapłacono będzie. Ze zaś coraz bardziey Tytuń uſychaiąc, w większey ieſt cenie, przeto czas Kommiſſya wyſzczegolniła, w ktorym, iaką ceną kupować należy.

3tio. Ze zaś Manipulacya i poſtępowanie Officyaliſtow urządzone bydź były powinny, Inſtrukcya w ośmnaſtu Punktach na dniu 17. Marca przepiſana. Tam P. Delegacya uważać zechce porządek przepiſany i prawidła wyſzczegolnione.

4to. Chcąc porządku pewne prawidła utworzyć; i czyli urządzenia są w wykonaniu należnym, rewizye urzędowe z pośrzod siebie wyznaczy.

5to. Gdy dla dobroci Tabak Zagranicznych a naszych złego wyrobienia, nasze w Zagranicznym guście nie miały tego stopnia doskonałości, a przez to wychodziły za granice pieniądze; przeto Kommissya z Offembach sprowadzić kazała Tabakę i tę sprzedawać. Kommissantow przysięgłych na sprowadzenie ustanowiła, tym Procent siedm i puł od wyprzedaney Tabaki oznaczyła, odtrąciwszy Pobor złotych trzy, składanego groszy piętnaście i cło; zatym wychodzi Procent 3. ½. Wzięli zaś za to obowiązek ciż Kommissanci.

a) Ze Poczty porto i inne wydatki na siebie biorą.

b) Ze Risico wszelkie w dostawieniu i przewozie przeymuią i odpowiadać za stratę oświadczaią.

c) Ze Officyalistow swoich bez żadney nadgrody do przedaży zobowiążą.

Gdy zaś Prawo 1776. Roku staie się pomnożeniu intrat przeszkodą, przeto Kommissya niżey Proiekta podać będzie miała obowiązek.

Explikacya powiększonego Funduszu na Loteryą.

Powiększona Percepta z Loteryi iest dla tego, iż w pierwszych przeszłych dwoch latach ieden Rok był Ad.

ministracyi Blankowskiey a drugi Skarbowey, te zaś ostatnie Skarbowey. A do tego Percepta Loteryi idzie w gorę, bo się gra powiększa, z przyczyny powiększonego Funduszu na Bank.

Handel.

Jak handel Kray wzbogaca, iak Obywatelowi wskazuie sposoby pomnożenia własnego maiątku, tak Kommissyi szczegolnym troskliwości było zamiarem, starania kwoli temu zwrocić. Scieśnione władzy Prawem użyczoney zakresy, zamięszania Sąsiednie, niedozwoliły się cieszyć zupełnym skutkiem; usiłowania iednak czynione, świadectwem będą gorliwości pełnienia obowiązkow przez Kommissyą.

Handel iest troiaki: wewnętrzny, zewnętrzny i Transitowy.

Wewnętrzny daie iestestwo i zasilenie naydzielnieysze Zewnętrznemu. Kommissya chcąc usunąć zawady, tym samym ułatwienie czynić, Opłaty pod Imieniem Targowego, Mostowego i Grobelnego ciążyły Produktow Właścicielow; Kommissya nie mogąc w Miastach dziedzicznych Targowego znosić, na mocy Prawa 1764. Roku Uniwersałem swoim na dniu 1. Marca 1788. wydanym Dobr Krolewskich Posiadaczom Prawo 1764. Roku, znoszące toż Targowe przypomniała, Officyalistom swoim dowiadywanie się zleciła o uchybiaiących takowe ustawy W sprawach zaś przychodzącyh, takowe przestępstwa karami w Ustawie Seymowey wymienionemi gromiła.

Złe użycie, opaczne tłomaczenie Prawa 1764. i 1768. Roku przez Luſtratorow początkowo wyznaczonych, a nawet ieſzcze poważaiących ſię Luſtracye wydawć ogolne, na żądania Właścicielow Taryff wydawanie; nakoniec ſamowładne bez udzieloney wolności Taryff uſtanowienie, ſmutną z Maiątku Kupca czyniły ofiarę. Przeto Kommiſſya chcąc poznać gdzie i iakie ſą Groble? czyli Dziedzicom czynią pożytek? na iakich przeprawach ſą uſtanowione Taryffy? na wſzyſtkie publiczne Trakty Dyſpozycyą Roku 1787. dnia 13. Czerwca wyznaczyła Luſtratorow.

Dzieła po większey części odebrawſzy, ſtoſować ie z Taryffami od Kommiſſyi wydanemi zleciła. Tę obſzerną pracę ſkłada Kommiſſya przed *Prześwietną* Delegacyą, a ta w rożnorakich rubrykach zechce uważyć: Wojewodztwami ciągnione Wſie i Miaſta, onych Poſiadaczow, rożnicę Samowładnie lub nieprawnie poſtanowionych Taryff; na mylne donieſienie zbytnią ceną wypiſanych; na iakich przeprawach, i iak utrzymywane zoſtaią Groble lub Moſty.

Tu Kommiſſya nad dalſzym ciągiem poſtępku zaſtanowiła ſię. Pozywać; byłoby iedno co Obywatelow Tyſiące przed Sąd ſwoy powoływać; a w przypadku zachodzącey wątpliwości rzetelności, Urzędowey Rewizyi przez Officyaliſtow Skarbowych koſztowne ziazdy wyznaczać. Zdaie ſię więc, aby lepiey Seymową Uſtawą, iednym rzutem piora to wykonać, co dwoch lub trzechletnia troſkliwość, a przez pienią i wybiegi częſtokroć bezſkuteczna, ledwo dokazaćby mogła: to ieſt.

1mo.

1mo. Prawa o Mostowym i Grobelnym do pierwszego zamiaru swego zwracaiąc, ustanowić: iż tylko na rzekach większych i przeprawach nieprzebytych Mostowe brane bydź może, podług wielości kosztu i długości od Kommissyi przepisać mianey.

2do. Gdziekolwiek Groble dla zaięcia Stawu i Młynow są utworzone, a zatym Właściciel ma nadgradzaną pracę, tam, aby albo żadne, albo nadto mała opłata Mostowego i Grobelnego była oznaczona.

Kommissya widząc iak te opłaty są uciążliwe dla handlu starała się nayskrupulatniey dochodzić gdzie koniecznie Taryffę wydać musiała, i na ten koniec odmienną od dawnieyszych Officyalistow zsyłanym Instrukcyą przepisała.

Sama zaś rzecz gdy z siebie wynika: że kto Mostowe wybiera, ten odpowiedzieć za szkodę przeieżdżaiących, z niereparowania Mostow i Grobel wynikłą, winien, i dla tego na niedobrze utrzymuiących, ostrości kar przykładnych sciągała.

Handel Wewnętrzny.

Handel wewnętrzny lądem, nie może bydź pożytkowanym, tylko w małey odległości; przeto spławnemi Rzek utworzenie, wiadomość biegu i złączenia się Rzek zdawała się Kommissyi konieczna; Wiadomość w krotkim zbiorze na karcie Hydrograficzney miała; chciała mieć wy

H

konanym w ſzczegolnych Planach. Możność złączenia Morzow Baltyckiego i czarnego iuż od natury, mało co za pomocą ſztuki, zdawała ſię Kommiſſyi godnym obiektem zaſtanowienia ſię.

Słucz i Horyń oddzielnie idąc od mieyſca wytryſku ſwego, łącznie potym pod Wieloniem Wſią aż do Holcow idąc, dwoiſtym korytem wpada w Prypec. Prypec pod Czarnobylem łączy ſwoie nurty z Dnieprem; Dniepr wylewa ſwą wodę w Morze Czarne. Taż Prypeć złączona z Piną, a tąż rzeką woda udzielona Kanałowi, ktoren koſztem Kommiſſyi Skarbu Litewſkiego kopany, łączy Muchawiec, pod Brześciem wpływa w Bug; ta rzeka z Narwią wpływa w Wiſłę, i tak Produkta do Baltyckiego Morza doſtawiać może, iak Dniepr z ciężkością tylko w Porohach do Czarnego Morza.

Dokonać to dzieło, ktore ſama natura prawie utworzyła, ieſt iedno, co czynione dać ieſteſtwo handlu nowemu rodzaiowi.

Kiedy zbytnie Produkta Wołyń i Ukraina Litwie, i na wzaiem Litwa, ſobie doſtawiać będą, handel wewnętrzny ułatwionym zoſtanie. Nadto: maiąc dwa Morza za mieyſca rozſzerzenia handlu, ſamowładnych Celnych opłat, bądź iednego, bądź drugiego Mocarſtwa nie ſtaniemy ſię plonem.

Rzuci Prześwietna Delegacya okiem na dwoiſte Mappy tu złożone, Słuczy, Horynia, Prypeci, Dnieplu aż do uy-

ścia ſwego znaleźnemi opiſami i przeſtrogami, oraz Kanału Muchawieckiego, a o rzetelności twierdzenia Kommiſſyi przekonać ſię zechce.

Ze zaś nawet drzewo w ſkutku było ſpławiane, świadczą Kwity Celne, świadczy Rapport W. Superintendenta Ukraińſkiego pod dniem 6. Sierpnia R. 1787. Podał żądanie o czyſzczenie tey rzeki, przyłożenie nawet części koſztu ofiaruiąc JO. Xiąże Kalixt Ponińſki — Drzewo kompanii Peterſona, tym nowo używanym rzek korytem, miało na rzece Zawady. Na Memoryał pod dniem 26 Kwietnia R. 1788. podany, o uſunięcie zawad, Liſt Kommiſſya piſała pod dniem 26. Kwietnia 1788. Funduſz więc tylko potrzebny, a znoſzenie ſię, i wſpolnych układow w tey mierze z Prześwietną Kommiſſyą Litewſką tworzeniu, zalecenie konieczne.

Rowniе Styr tylo Prawami za ſpławny uznany, liczne ma trudniące zawady. Kommiſſya o uſunięcie onych, i dawanie pomocy, odważaiącym ſię, te dawnością zatarte handlu drogi ożywiać, otworzyſtym Liſtem do Właścicielow brzegow pomienioney rzeki, ſtarania przyłożyła.

Wiſła, ta okryta Statkami droga, w wielu mieyſcach zaczyna, albo oſypiſkami znacznemi zarywać kraiu Polſkiego, gdzie między Gallicyą i Polſką ieſt odgraniczeniem albo zaſypaniem łożyſka, lub nakoniec przerwaniem ścieśniaiących koryto Tamm, tracić możności ſpławu — Kazimierz nad Wiſłą, ten ſpławny Port, już coraz bardziey zniſzczo-

H i j

niem ſwoim zagraża. — Kommiſſya dnia 19. Marca, Roku 1787. wyſłała Rewizyą a te dopełnioną wraz z Memoryałami Obywatelow do J. K. Mci i Prześwietney Rady, z prożbą o wyznaczenie z funduſzu Extraordynaryinego Summy, przeſłała na dniu 14. Września 1787. lecz już teraz P. Rady urzędowanie zakończyło ſię, a Kommiſſyi Skarbu Koronnego oczekiwanie odpowiedzi, zoſtało bezſkutecznym gdy nawet Rezolucyi nie zyſkała.

Warta i Bug rownie zaſtanawiały Kommiſſyą. Urzędowe Rewizye obydwoch rzek Kommiſſya przedſięwzieła, Inſtrukcye przepiſała. Pierwſzey ſpławność nie tylko uzupełni zamiar Prawa, lecz oſuſzone błota, a na ich mieyſcu pochłonione od wſporu wody Wſie, w nowym zaludnieniu, oznaczone będą cechą baczności Rządu nad dobrem ludu ſtraży iego powierzonego.

Nakoniec uciążenia w wewnątrz kraiu w Rewizyach Kommiſſya uchyliła, i oſtrości dawnieyſzych zwolniła przepiſow — Chcąc zaś okazać większą łatwość dla oſiadłych Kupcow, niżeli dla Przechodniow, ktorych czaſowie przemięſzkiwanie a ztąd zyſki, ſą ſzkodą dla kraiu; Dobrodzieyſtwo Remiſs tylko dla oſiadłych i Obywatelſtwem ſzczycących ſię, w Miaſtach celnieyſzych dozwoliła.

Handel Zewnętrzny.

Kommiſſya chcąc poznać Wagę i iakość handlu, odnowiła dawniey uſtanowione Billanſe wchodu i wychodu to- [illegible] i winne w tey mierze Kontraregeſtrantom Prowin-

cyonalnym przepiſała prawidła. Za tych Tabell idąc świa-tłem, Kommiſſya wiedzieć może, wiele i czego do Kraiu weſzło, a zatym przybytek z ubytkiem miarkować.

Wſzędzie ſmutny Obraz handlu, z każdey otaczaiących Państwo Strony widziała Kommiſſya. Starała ſię tę uſzkodzenia, te ſmutne cioſy Polakom zadawane poznawać, a poznanym albo zaradzić, albo zaſkarżać, lub nakoniec ſzczęśliwſzey porze Powagi Narodu powiękſzenia oddać.

Z Gallicyą była Taryffa pod dniem 1. Października 1776. Roku wydana, Uniwerſałami Ceſſarſkiemi 1784. Roku naruſzona, to w podnieſieniu opłat Celnych Procentu, to w oznaczeniu tylko Składow Komercyonalnych dwoch przez ktore prowadzić Produkta tylko pozwolono. Kommiſſya dokładne przeſłała donieſienia J. K. Mci i P. Radzie, z przełożeniem co czynić ma. Naſtępnie gdy Nowa Taryffa 26. Stycznia Roku bieżącego wydana, a §. 6. zdaie ſię zachować pomienioney Uſtawy Opis Taryffy z Polſką ułożone; przeto Kommiſſya zleciła Superintendentowi Prowincyi Ruſkiey na dniu 14. Kwietnia 1788. aby Produkta tąż Taryffą wzbronione iako to: Faians, Skory wyprawne z zaświadczeniem iako ſą Polſkie, do Gallicyi wyſłał.

Te niepuſzczone, dały powod Kommiſſyi Skarbowey nowych zażalen do J. K. Mci i Prześwietney Rady na dniu 16. 7bris 1788. — przeſłania; o ſkutku żądania ſwego ieſzcze odpowiedzi nie ma.

Chcąc zaś Kommiſſya na dal bydź zapewnioną, aby inny Produkt nie Auſtryacki do Kraiu wchodzący pod toż

dobrodzieyſtwo zmnieyſzoney Taryffą opłaty nie podchodził, gdyby proiektowana Taryffa była rożną dla tych ktorzy maią Traktaty z Nami, od tych ktorzy z nami umowionych warunkow nie maią; Notą ſwoią do Jego Krolewſkiey Mości i P. Rady pod dniem 8. Kwietnia 1788 – podaną, żądała: aby wſzelkie Produkta Auſtryackie że ſą Auſtryackiego Państwa iſtotnemi, były zaświadczane.

Handel z Moldawią.

Handel z tym Kraiem niegdyś Naſzym, był wielce dawniey pożytkowanym, gdy zbytnie Naſze Produkta wyſoką Ceną przedawaliśmy, a Nam koniecznie potrzebne, iako to Sol, wzamian mieliśmy. – Czas władania tym Xięſtwem przez Mourrowczego, ſtał ſię pierwſzą ſmutną Epoką dla Kupcow Naſzych, gdy Gorzałek wchod wzbronionym zoſtał, i Kupcy ſamowładney opłacie poddawani zoſtali. – Czyniła Kommiſſya J. K. Mci i P. Radzie doniesienie. Nakoniec Notą pod dniem 12. Czerwca 1787. przełożyła, iak wiele na tym kray ſzkoduie.

Bezſkuteczne były w tey mierze oczekiwania Kommiſſyi. Zleciła więc z poſrzod ſiebie wyſłanemu Kommiſſarzowi do Rewizyi Prowincyi Ruſkiey i Komor Ukraińſkich, ażeby wſzelkiego ſtarania przyłożył do uſunięcia zawad handlowych. – Przełożenie na Piſmie na dniu 31. Lipca Roku 1787. w Jaſſach Xięciu Moldawſkiemu podane przywodzone wypiſy Traktatow 1510. Roku Zygmunta I. z Bogdanem, i 1527. z Piotrem Janem, a potym po zaniechanym traktowaniu z Xiążętami Moldawſkiemi, z Solimanem

1553. 1568. i poźnieyſzych, a Artykułem VIII. Traktatu Karłowickiego w ſwoiey mocy nienaruſzoney zoſtawionych, świadectwem ſą gorliwości Kommiſſyi. Oświadczenia Xiążęcia to dla zaſzłych Terminow, to dla Woyny ſkutkowanemi bydź nie mogą.

Handel z Tureczyzną.

W tym czaſie, gdzie handel Morza Czarnego — wſzyſtkie Dwory Europeyſkie zatrudnił, znała Kommiſſya Skarbu Koronnego obowiązek, ażeby ten handel za czaſow Jagiellońſkich pomyślnie idący, za Zygmunta Oyca i Syna dzielnie wſpierany, a potym z upadkiem Dzierżaw Nadmorſkich wątleiący, poznać, Zagranicznych Mocarſtw iakość hanlu, ſtoſować, i dalſzym ſpekulacyom dać ieſteſtwo. Rewizya Rzeki Dnieſtru na XIII. Kart wymierzona, z wymiarem głębokości, przekonała Kommiſſyą: że od Jampola żadnych kamiennych ułomow niemaſz, a w Jampolu nawet będące, ſpławności Statkow nieprzeſzkadzaią. A zatym ten handel z Państwem Tureckim w ogolności Szeſnaſto Sojuſzami, począwſzy od Traktatu między Baiazetem II. i Kazimierzem Jagiellończykiem 1489. Roku zawartego, a w ſzczegolności co do wielości opłaty Celney umową 1577. Roku między Amuratem III. a Stefanem Batorym, zaś co do wolności handlu przez Alkiermann 1623. 1625. 1663. i 1676. Roku zapewniony, naypomyślnieyſze obiecywać może ſkutki. Dla uwiadomienia zaś ſiebie iakie Polſka miała warunki, z Portą Ottomańſką, oraz i inne Potencye iakie i kiedy otrzymały Kapitulacye, w czym ſię rożnią warunki, obſzer-

ny zbior tych Autentycznych Pism w Kancellaryi swoiey złożyła, zostawuiąc pomyślnieyszym chwilom korzystanie tych Materyałow, ktore zebrać troskliwa staranność wskazywała za powinność.

WYPISY CO DO HANDLU Z TRAKTATOW Z NAYIAŚNIEYSZĄ PORTĄ OTTOMANSKĄ ZAWARTYCH.

Z Listu Sultana Baiazeta Cesarza Tureckiego, do Kazimierza Krola Polskiego pisanego w Roku 1489.

Posłom i Ludziom waszym, gdzie i Kupcy *sine ullo impedimento* w Państwach naszych Commercia swe zwyczayne odprawować będą mogli, bespieczny i wolny przeiazd obmyślemy, od tego tedy czasu otwarte będą wrota do Pokoiu i Przyiaźni.

z Paktow Selima Cesarza Tureckiego, a Zygmuntem Krolem Polskim 1519.

Posłowie odchodzić i przychodzić, i Kupiectwa dla pożytku obiey strony bespiecznie się mogą odprawować, tak iako przedtym podczas wspomnionego Pokoiu się czyniło. Rozkazuiemy także, aby wszyscy Kupcy i handluiący ludzie z Oboyga Państw, tak z tey iak i z tamtey strony Kupiectwa swoie, i handle w pomienionych Państwach z wygodą swoią odprawować, bez żadnego ukrzywdzenia i uciążenia mogli, według zwyczaiu dawnego tych mieysc, gdzie swoie sprawy, tak na Morzu iako i na ziemi odprawować będą, według słuszności Myta i Podatki aby płacili.

z Paktow

Z Paktow Suleymana Cesarza Tureckiego, a Krolem Polskim Zygmuntem zawartych Roku 1527.

Kupcy z Obustronni, tak Morzem iako i Ziemią przeieżdzaiąc handlować będą, a na ktorymbykolwiek mieyscu, trafili na iakie Podatki, albo Myta, wedle zwyczaiu dawnego mieysc tamtych, cobykolwiek przychodziło oddawszy, w niczym zaczepani i gabani bydź nie maią, i ani Osobom samym ich, ani Skarbom i Towarom, żadna szkoda dziać się niema.

Z Traktatu Selimana Cesarza Tureckiego a Zygmuntem Augustem Krolem Polskim Dnia 3. Augusti 1553.

Kupcy też z Obustron ktorzyby mieli suchem i Morzem z Kupią swą chodzić, dobrowolnie gdziekolwiek przyiadą do ktorego Miasta albo do Zamku, według obyczaiu Myto zapłaciwszy, aby im, ani maiętnościom ich, żadney szkody czynić, albo krzywdy nie śmiał.

Z Paktow Sulimana Cesarza Tureckiego, a Zygmuntem Augustem Krolem Polskim zawartych Roku 1561.

Obustronni Kupcy, tak Morzem iako i Lądem przeieżdzaiąc i kupcząc, na zwyczaynych mieyscach zwyczayne Cło oddawszy, żadney szkody ponosić nie maią, tak sami, iako i ich Towary wszędy bespiecznie przechodzić maią, i będą.

Literæ Imperatoris Turcarum ad Stephanum Regem Poloniæ per Meum Joannem a Sienno in Rymano W Caſt: d 24. Julii 1577.

„ Mercatores utriusq; partis Mari nigro & Albo, ter-
„ raq; omnibus generibus mercium libere quæſtum ex arce-
„ ant, & ubiçunq; inventi fuerint, legitimati & uſitata trice-
„ ſima ſoluta nulla vi, aut injuria afficiantur.

Z Paktow Sultana Murada Ceſarza Tureckiego a Zygmuntem III. przez Zamoyſkiego Podcza: Łom: zawartych Roku 1591.

Z Obuſtronni Kupcy Morzem i Lądem przeieżdżaiąc kupczyć będą, a gdzieby zaſtali Myto, albo Podatki, wedle zwyczaiu mieyſc onych zapłaciwſzy, ſamym i ich Towarom nie ma ſię żadna ſzkoda i zaczepka dziać.

Z Paktow Tureckich między Oſmanem Ceſarem, i Zygmuntem Krolem Polſkim Roku 1619.

A ci krorzy kupiami ſię bawią gdziebykolwiek ſię znaydowali, wedle zwyczaiu co powinien oddawſzy z nich żadnemu tak Oſobom iako i ich kupiom i Skarbom, albo Pieniądzom ſzkoda aby niebyła. Kupcy Polſcy z dawnych czaſow w Konſtantynopolu Myto zwyczayne płacić powinni, będąc teraz na niektorych mieyſcach, znowu Myta ſię w nich upominać zwykli, ſtarych zwyczaiow ſię trzymaiąc. Hoſpodarowie Wołoſcy Tatarow i inſzego Łotroſtwa przez ziemie Wołoſką, do Pańſtw Krola Polſkiego, aby nieprzepuſzczali, i takim aby niepomagali. Kupcom Polſkim według ſtarych zwyczaiow Wołochowie drogi zwyczayney,

ktorą zwykli zawſze ieździć bronić niemaią i nic nowego nie wynaydować, ſtarych zwyczaiow trzymać ſię maią. To też o Multańſkiey Ziemi rozumieć ſię ma, aby od nich ſamych i od Szerbana, lub od kogo inſzego, ktorzy chciwością panowania, albo iakiey ſzkody uczynienia tamby iść chcieli drog przez Polſkę niedaiąc, Woyſkiem i pieniędzmi pomagać nie maią.

Z Paktow Sultan Muſtafy Ceſarza Tureckiego, a Zygmuntem III. przez Xięcia Zbarawſkiego Koniuſzego Kor: w Warſzawie oddanych Dnia 23. Aprilis 1623.

Poddani Kroleſtwa Polſkiego, i Obywatele Polſcy Dnieſtrem do Białogrodzkiego Portu Towary wożąc i ſpuſzczaiąc przedawali, ktorzy tedy dla kupieſtwa ſwych rzeczy kupieckich pilnuiąc poydą, nie ma im nikt przeſzkadzać. Kupcom ktorzy właśnie Kupcami ſą, i o tym chodzą, żadna przykrość dziać ſię nie ma, Myto wedle dawnych zwyczaiow oddawſzy w Stambule w Barſie i w Jendrnopolu, Cła Rofte nazwanego i drugiego Cła Kaſabie rzeczonego dawać niemaią, od Talerow także, ktore przywożą, Myto niema bydź wyciągane.

Z Liſtu Przymiernego Ceſarza Tureckiego do Zygmunta III. piſanego d. 15. Januarii Roku 1625.

Poſłowie Kupcy niech przechodzą, a przechodzącym w dobry obyczay, tak ſamym, żadna ſzkoda, iako i rzeczom dziać ſię niebędzie, ieśliby też z przygody ſzkoda iakowa

ftała fię, tak u Was, iako i Nas, złoczyńce wynalazłfzy rzeczy powrociwfzy z nadgrodą, bez miłofierdzia karać.

Z Paktow Sultan Mechmeta Cefarza Tureckiego, a Janem Kazimierzem Krolem Polfkim, po śmierci JW. Radziejowfkiego, Pofła W. przez JP. Francifzka Wyfockiego, teyże Legacyi Sekretarza oddane J. K. Mci. w Senacie w Warfzawie in 8bris 1667.

Obywatele Polfcy Dnieftrem do Białogrodzkiego Państwa Towary wożąc aby przedawali, kupowali, ktorzy iedno dla Kupiectwa rzeczy fwych Kupieckich pilnuiąc, tacy w Państwie nafzym dla fzkodzenia i zdradliwey intencyi niebędąc, niema im nikt fzkodzić. Z Obuftron Kupcy Morzem i Lądem u ktoregokolwiek Portu żeby fwe kupie odprawowali, według dawnych zwyczaiow, co na nich przynależy dawfzy, nikt famym, ani Towarom fzkodzić niema, i z obuftron Kupcow, nikogo infzego przez Dnieftr pufzczać nie maią, i z obuftron Kupcy Myta i Cła odprawiwfzy, nadto po nich niewyciągać, tylko iak dawno tak i teraz dawać maią, i pod władzą będący Ormianie i infi Ludzie czynić maią.

Z Traktatu Zurawnińfkiego 1676. między Janem III. a Mahometem IV. utworzonego, a potwierdzonego o mile od Stambulu R. 1677.

Et qui propter mercaturam negationem & lucrum cum mercibus & rebus propriæ regionis iuditionem Imperialem

exeuat mercatores, poſt quam iuxta antiquam normam mercium Gabellas ſolverit ad amuſſim, contra juſtitiam & conſvetam normam ne moleſtentur ſicuti a mercatoribus antiquorum Confoederatorum Principum Haracz non accipitur, pariter a Mercatoribus Polonis quoque ne Haracz, hoc eſt Tributaria Contributio exigatur. Et Dantiſcanæ Naves omni ſecuritate in mari mediteraneo navigantes, poſtquam juxta conſvetam & veterem formam Telonia ſolverint, contra Pacis Jus & juſtitiam ne capiantur, neve moleſtentur. Et ut in præſens, & in utroq; Dominio amicitia creſcant, ſubditi Ditionum Poloniæ per Fluvium Thyre in Portum Białogrodenſem merces adferentes, aut mercaturas exerceant, cum poſtulatum ſit tales, qui nullum ditioni meæ damnum meditentur, pacate & propter mercaturam venientes, ne impediantur, & Rege Poloniæ permanente in amicitia erga meum Solium Imperiale Woiewoda Moldaviæ quoque juxta conſvetudinem ab antiquo cum regibus Poloniæ amicitiam exerceat.

Z Traktatu Karlowieckiego między Nayiaśnieyſzą Portą Ottomańſką i Rzeczapoſpolitą Polſką zawartego w Grodzie Lwowſkim Oblatowanego, i do Akt Grodu Kamieńca Podolſkiego przenieſionego R. 1793.

Articulus Octavus Cum res mercatoria e fructibus pacis exiſtat, atq; Provincias in meliorem Conditionem reducat, meliori forma in ordinem reducta, utriusq; Dominij mercatores in poſterum non per oculta loca meantes ſed per loca tranſitui oportuna, ultro, ultroq; euntes & rede-

untes post quam solverint, juxta consvetum ab antiquo Telonium rerum portatarum atq; exportatarum, novis ex actionibus & expostlationibus nequaquam molestentur, neve ex numerata pecunia, Telonium exigatur, quicunq; nativi subditi Poloniarum & Lithvaniæ & aliarum Subiectarum iisdem Nationum ad mercimoniam agendam venientes, & nullum damnum inferentes prædicta ratione mercaturam, & Coemptionem, & venditionem sicuti in antecedentibus sacris Capitulationibus etiam declaratur exactione tributi dicti Haracz, & aliis in ordinatis exactionibus ne molestentur, enimvero si qui allii Exteriores sese Polonis immisceant tales ne possint esse detrimento Reipublicæ, a Mercatoribus Polonis redeuntibus ex armis, & equis, & jumentis, & captivis, qui liberationis suæ instrumentum legitimum habentes in Patriam redire voluerint, nihil exigatur, & nequispiam impedimento sit taliter ab euntibus captivis verum sub isto prætextu sine faculuate nemini liceat vetita abducere, præterea opibus & rebus mercatorum utriusq; Dominij, quibus in alis Regionibus mori contigat, Publici confiscatores, & partitores, ne ad utralibet parte se se immisceant, sed inter mercatores cui fides adhibetur, tradantur, ut juxta Cathalogum depositionis hæredibus tradat, siquis autem casus acciderit, inter mercatores inter ipsos præpositi decisione definiatur, ipse vero quibus debet rationem reddat ad debitum sive scripto, sive instrumento Judiciario non affirmatum solvendum contra divinas Leges nemo compellatur, nec testimoniis salvi conductitijs lites debitorum & sponsionum dicantur, aut audiantur, Instrumentis scilicet legitimis, & scriptis, & ante extradi

tis Sacris mandatis perlectis atq; conſideratis iuſtæ & debitæ cauſæ decidantur; atq; in ſimilibus cauſis contenta, & ſtatuta in ſacris Capitulationibus, ut aliis Confæderatis Nationibus conceſſa in Polonos etiam mereatores extendantur, ut ulterius ſpeciatim Polonis ante hac Coufeſſorum, & in manibus eorumdem ſervatorum ſacrorum edictorum ſe uſus quoq; colatur obſerveturqne.

Articulus undecimus. Quæcunquæ conditiones & clauſulæ in antecedentibus Capitulationibus deſcriptæ atq; contentæ nullatenus adverſantur de recenti concluſis pactis neve oppoſitæ ſunt literis & perpetuis Juribus utriusq; Dominii, deinceps etiam colantur, & obſerventur; quæ vero contrariæ ſunt caſſentur & annihilentur favente & annuente Deo altiſſimo, quæ utriusq; declaratis & exaratis Articulis perfectiori, & exactiori ratione concluſa pax & concili alio inter Maieſtatem Auguſtiſſimi Maximi & Potentiſſimi Imperatoris Refugii Orbis Terrarum Domini noſtri & hæredes ejusdem, & Glorioſiſſimum inter magnos Chriſtianos Principes, prælectiſſimum inter eximios Chriſtianos Dominatores, alte memoratum Poloniarum Regem, & Succeſſores ejus, & Poloniarum Rempublicam ex voluntate & clementia Dei, perpetua ſtabilis firma & inconcuſſa permaneat, & conſervata, atq; cuſtodita ſit ab omni turbatione, & mutatione, & confuſione, & violatione, & uno eodemq; tenore firmiſſime perſeveret, & conſtantiſſime continuet, & ut omnes omnino hoſtilitates amoveantur atq; ſuſtollantur, quam citiſſime notitia præbatur, in coufiniis præſidentibus præfectis &

Gubernatoribus ut ſibi, caveant, ne inpoſterum transgreſſiones fiant, neve altera Pax, alteri damna inferat, verum enim vero omnes utriusq; ſincere ac amice ſe ſe pæſterit, juxta iſtam altam pacem & autem omnibus cognita, atq; comperta ſit iſtius Almæ pacis concluſio triginta dies pro termino ponuntur, poſtquam nullus prætextus, nullaq; excuſatio acceptabitur, ſed in eos qui adverſabuntur editis edictis exacte obedientiam merentibus ſeveriſſime animadvertatur: Poſt ſubſcriptionem autem Inſtrumentum utriusq; pacis ablegatus prius a Polonia miſſus, & ad Tilgidam Portam veniens juxta antiquam conſvetudinem afferat Regias & publicas Literas ratificationem Pactorum Inſtrumentis declaratorum continentes, atq; literas Imperatorias ratificatorias, item accipiat atq; deducat poſtea vero ad ſolennem confirmationem Pactorum Pacis & perfectionem reciprocæ ſinceritatis [& abſolutam terminationem mutuo amicitiæ, & digeſtionem ac diſpoſitionem reliquarum rerum juxta laudatum veterem morem adventurus magnus Legatus quam primum commode fieri poterit moveat &c.

Ex confirmatione Pactorum Conventorum per Sereniſſimum Henricum Electum Regem. Dat. Lutetiæ Pariſiorum d. 10. 7bris 1573.

Item pollicentur nomine ipſius Sereniſſimi Regis Electi curaturum, cum primo quoq; tempore Emporium aliquod nobile in Portu aliquo Gallico mercatoribus & merimoniis Polonicis inſtituere ſimiliter & comerciorum mutuum uſum ordinare, adhibitis ad eam rem peritis rei mercatoriæ

toriæ atq; nauticæ, absq; quorum conſilio hujus modi navigationes recte inſtitui non poſunt, iam autem nunc offerunt ipſi Oratores Nomine Sereniſſimi Regis Galliarum liberam poteſtatem commeandi, & quævis commercia faciendi, noſtris hominibus in Galiam, & Alexandriam, & terras novas eo jure &c. qua Galli ut ante.

Ex Confirmatione ſeu Declaratione eorum Pactorum per Sereniſſimum Regem Galliæ. Datt: Lutetiæ Pariſſiorum d. 10 7bris 1573.

Quod vero iidem Oratores in Comitiis, electionis, receperint Sereniſſimum Fratrem noſtrum curaturum, ut primo quoq; tempore emporium aliquod nobile, in Portu aliquo Gallico mercatoribus, & mercimoniis Polonicis inſtituatur, dabimus damusq; iam plenam facultatem Oratoribus ſupraſcriptis, quos in Polonia, ad Comitia Coronationis Fratris noſtri Sereniſſimi Poloniæ Regni electis, mittemus conjunctim, & cuilibet in ſolidum de hoc emporio cum Ordinibus & Statibus Regni conſtituendi, libertatem commeandi, & quævis alia Commercia faciendi Regni Poloniæ, & Magni Ducatus Lit, Dominiorumq; iis adiunctorum hominibus in Gallias Alexandriam & terras novas, eo jure atq; libertate, qua Galli utuntur ab Oratoribus noſtris in Sereniſſimi Fratris noſtri, in Comitiis Electionis Statibus, & Ordinibus Regni Poloniæ, nomine noſtro præmiſſa, & a nobis confirmata; ſalva manente.

Z Traktatu między Sultanem Osmanem Cesarzem Tureckim, a Zygmuntem III. Krolem Polskim zawartego Roku 1621.

Wyprawi J. K. Mość dla utwierdzenia Przymierza, od nas postanowionego Człowieka, zacnego i rostropnego, z ktorym zaraz do Porty przybędzie Agent, i tam będzie zwyczaiem innych Panow Chrześciańskich Agentow mięszkał i odmieniał się.

Kwarantanny.

Chcieć zabespieczyć handel od Tureckiey Sciany, trzeba mieć końcem zabespieczenia siebie od zarazy powietrzney kwarantanny. Godna prawych Obywatelow usilność JW. Lanckorońskiego Woiewody Bracławskiego we Zwańcu, Potockiego Generała Artylleryi Koronney w Mochilowie, Alexandra Lubomirskiego Kasztelana Kiiowskiego w Bałcie, takowe Domy wystawiła. Zlecenie Kommissyi upoważniło wysłanego Kommissarza do Rewizyi Komor wtamte strony, też Kwarantanny rozważyć, i dziedzicow nakłaniać do trwalszego takowych budow stawienia. Ma Kommissya plany takowych budow stawianych oraz innych za Granicą będących, aby w przypadku robienia nowych, z Zagranicznych brać wzory, i one do potrzeby stosować. Odebrała nakoniec Kommissya Skarbu Koronnego Obywatelskie oświadczenie, JO. Xięcia Alexandra Lubomirskiego, iż do stawienia w Bałcie Kwarantanny 40,000. złotych dać, i do innych wydatkow przyłożyć się zechce.

Handel Tranzytowy.

Handel Tranzytowy z Państwem Austryackim, nie maiąc zadnych odmian, oprocz tylko winney czułości nad zachowaniem prawideł raz ustanowionych, nie wymagał nowych urządzeń. Jak samowładna Taxa 12. Procentu dozwolenie Krolowi Imci Pruskiemu ciąży Kray, to Obywatel doświadcza, Narod czuie, a w mocy Kommissyi ulepszyć los, niebyło i nie iest.

Tranzyt do Chersonu dozwolony, zastanowił uwagę Kommissyi Skarbu Koronnego, a czynione obszerne, i na mieyscu stosowane uwagi, złożone są w Archiwum, końcem obiaśnienia wątpliwości, ieżeli iakie po zakończoney Woynie wyniknąćby mogły.

Prawo 1768. Roku włożyło obowiązek, na Kommissye Skarbowe Oboyga Narodow ażeby Tranzyty dla Kupcow Rossyiskich od Konia umiarkowały. Lubo więc Kommissya była przekonaną, że od Konia umiarkowanie płacy iest niesprawiedliwe dla zachodzącego Prawa, niemogła odmowić kontraktu, ktoren ciż Kupcy Rossyiscy biorą.

Już więc P. Delegacya rozważyć raczy trudy i usilność Kommissyi Skarbu Koronnego w pomnożeniu handlu, a ieżeli władzy do stateczney niemiała, do dzielnieyszego ułatwienia zawad handlowych to tylko czyniła, ile światłe Obywatelstwo i zakreśloney udzieloney mocy dozwalały. Je-

żeli zaś ieſt rzeczą konieczną ſpławienie Rzek, więc funduſz potrzebny, a ten aby był wyznaczony, Prześwietna Delegacya Rzeczypoſpolitey Stanom przełożyć raczy.

O Soli.

Zamiar każdego Obywatela powołuie Urzęduiących, przeznacza wſzelką uſilność uſłudze publiczney, kiedy więc Sol niegdyś Polſka ſtała ſię przemocy Sąſiada plonem, Kommiſſya Rzpltey Skarbu Koronnego zawſze czuwała; ażeby ile możności wychod pieniężny za ten Produkt do utrzymania dni ludzkich konieczny, zmnieyſzyć, a Polſkę od zagrożonego wyniſzczenia, ile możności pozwala zabeſpieczyć.

Swiadectwem będzie troſkliwość Kommiſſyi poprzedniczey; zaczęcie o to ſprawy; a przez Rezolucyą J. K. Mci i P. Rady pod dniem 12 Maia Roku 1780. nieſkutkowane.

Gdy zaś w Inſtrukcyi z pośrzod ſiebie w Roku 1787 Delegowanemu Kommiſſarzowi do Rewizyi Prowincyi Ruſkiey i Komor niektorych Ukraińſkich Kommiſſya obmyślenie ſpoſobu uſunięcia zawad handlowych poruczyła; przełożenie Xięciu Moldawſkiemu czynione względem ułatwienia odbytu Soli Moldawſkiey, a tym ſamym konkurencyi z Ceſarſką utworzenia dane uzupełnienia żądania tego oświadczenie, dla Woyny ſkutkow przynieść niemogła.

Odgłos powſzechny podnieſienia w tym Roku ceny Soli z opiſow Kontraktu Dyrekcyi Pruſkiey z adminiſtracyą

Ceſarſką; daley aktualne podnieſienie Raportem Urzędowym Kommiſſyi donieſiono; było powodem Kommiſſyi przeſłania, o tym Noty do Jego Krolewſkiey Mości i P. Rady, pod dniem 4. Kwietnia 1788. od tey wyznaczona Konferencya; do ktorey Kommiſſya z pośrzod ſiebie trzech Kommiſſarzow umocniła. Na tey więc namowie myśl Kommiſſyi Skarbu Koronnego wytłomaczoną zoſtała: iż dwoiakim ſpoſobem ten przez Kontrakt okropny zadany cios odwroconym bydź nie może tworzeniem konkurencyi; i polepſzeniem Fabryk Kraiowych Solnych; a dzielnieyſzym Soli poznakow dochodzeniem; trzeci albowiem ſpoſob tworzenia Kontraktu z Właścicielami tego Produktu, zdawał ſię bydź aż nadto oddalonym i nie w mocy Kommiſſyi, iako niemaiący na to funduſzu ani udzieloney z Prawa powagi. W pierwſzym ſpoſobie przełożyła Kommiſſya iż Krol Pruſki czyli bardziey kompania Zamorſka zakupuie Sol Live Polſką Angielſką Warzoną, Francuzką, Kardańſką i Portugalſką, a zatym z tego ſamego zrzodła prowadząc, konkurencya byłaby oczewiſta, a tym ſamym ſamowładney ceny a od przedaiącego iedynie zawiſley niebyłyby kupuiący ſmutną ofiarą; że Artykułem XI. Traktatu 1773. między Rzpltą Polſką i Krolem Jmcią Pruſkim zawartym wolność handlu Soli zapewniona i nawet w Taryfie od niego wydaney Sol za Towar konfiſkacie niepodległy, nieuznany, a zatym przez Gdańſk ſprowadzana Sol; zwroci te ſkutki okropne, ktore Obywatel w tey umowie kontraktowaney widzi.

Drugi zdawał się sposob doświadczenia; czyli z Lipawy Sol sprowadzona Niemnem do Grodna spuszczona, a ztamtąd do Biebrzy mil 6. lądem przewieziona, nakoniec Biebrzą do Narwi a ztąd do Bugu i Wisły spławioną bydź może. Sprowadzenie zaś Soli z Rygi do Korony już to dla zachowanego *Juris Emporii i stapulæ* temu Miastu już dla postanowionego Cła a tym samym podrożenia produktu; już dla cięszkości i dalekości przewozu, z Rygi Dźwiną pod wodę do Uły z Uły ziemią do Bereziny gdzie złączenie w chwalebnym, a nieskutkowanym zostaie proiekcie, Berezinął do Dniepru a ztamtąd albo lądem, albo w gorę znowu Prypecią idąc Styrowi, Słuczy i Horyniowi zdaie się niepodobno. Sol Włoska w Roku 1786. Cetnarow 153,127. wprowadzona ułatwioną bydźby mogła przez oświadczenie Xięcia Moldawskiego uczynione, iż w proporcyi wielości zakupu cene Soli zniży, i na wielości wyprzedaży szukać będzie tych zyskow, ktore z podniesioney cenie, a w mnieyszey wielości bierał. Lecz Woyna powłoką niepewności okryta, kto, i kiedy będzie Panem tego Kraiu, to tylko smutnych widokow pomnaża obraz. Krymska Sol z Jezior zbierana w ten czas obfita kiedy słoneczne promienie czynią zgęszczenie, nadto niepewności oney przywozu w teraźnieyszych zamieszaniach Kommissya przełożyła. Doniosła daley: że zaleciła Superintendentowi Prowincyi Ukrainskiey, ażeby iey doniosł czyli można było ieszcze dostać Soli Wołowskiey. Odpowiedź przysłana, acz nie odpowiedziała dobrey chęci Kommissyi, swiadectwem iednak iest iey troskliwości.

Względem zaś ulepszenia Fabryk Solnych lub nowych ustanowienia przełożyła Kommissya, że należy pierwey poznać Stan aktualny Fabryk, daley rozeznać onych użyteczności, lub potrzebę nowych stanowienia, a dopiero myśleć iak i czym ie pomnożyć. Podobało się P. Radzie pod dniem zlecić Kommissyi Skarbu Koronnego ażeby z pośrzod siebie do takowey Rewizyi umocniła. Kommissya na dniu 28. Kwietnia Roku 1788. wysłała Instrukcyą onemu przepisawszy z Rapportu Kommissyi oddanego a tu przed P. Delegacyą z obszernemi annexami złożonego, Kommissya przekonała siebie, iż w Beyscach wypary słoniste są Solą Glaubera nazwane. Prostopadła iednak przeciwko Bochnii; posiada doświadczenie rzeczonych piorem stwierdzono, że Sol założywszy sobie siedlisko w Karpackich Gorach przesmykiem przez Moldawią, Wołoszczyznę idąc ma swoią spadzistość ku Polszcze, a Bocheńskie kopalnie rowną Dyrekcyą ciągnąc, z tey strony może idzie. Ze w Gumiennicy Dobrach Jarnowskiego Starosty Suleiewskiego Ziemia nazywaiąca się halda Inkrustacye Selemnitowe, a w Rączkach znayduiące się skorupne iestestwa, a w południowym żywione morzu, przebywaiącego, niegdyś morza okazuiąc ślady, nadzieię kiedyś Soli, znalezienia wystawiaią. Ze w Zborowie Dobrach Jarnowskiego dawniey Woda słona, przez Borowskiego Woiewodę Krakowskiego, za srzodkuiącym Stefana Krola w Roku 1578 Przywileiem, a co do sposobu opłaty w następnym Roku odmienionym warzoną była. Ze tam woda dwa i puł stopnia słoności zawiera, a z 20. funtow wody niegradyerowaney

ſiedm i puł łota wydała, i że to mieyſce milę tylko od Wiſły odległe, w tym tylko ma niewygodę, że okolicznych niema laſow, poſada zaś mieyſca tego lepiey na plancie wyiaśnioną zoſtaie.

W Buſku troſkliwość Jego Krolewſkiey Mości dała ſzczeſtwo kopania dołow, w tym mieyſcu znany z robot ſwoich w Saxonii a dyrekcyą licznych Fabryk Solnych w Reſzy maiący Jmci Pan Hrabia Beyſt od J. K. Mci ſprowadzonym na to mieyſce zoſtał. i kompanią utworzył; ktorey warunki Przywileiem J. K. Mci zatwierdzone, w Akta P. Rady 20. Lutego 1787. wciągnione Decyzyi Rzeczypoſpolitey Stanow oczekuią.

Jakie były doświadczenia czynione, to o doſtateczności wody, to o iakości ſtopniow ſłoności w każdym powtorzonym gradierowaniu, aż do ſześciu razy, i tym ſamym do 33. ſtopniow zgęſzczeniu; to obſzernie Raport, ten wyſzczegulnia, i Mappy ryſowane wſpomnione dzieła pod oczy wyſtawiaią.

Obrachowany był daley koſzt każdego Cetnara Soli wyrobioney i ſtoſowany do przedawaney Gallicyiſkiey i pod Imieniem Pruſkiey znaney przy rozſzerzeniu Fabryki, i tym ſamym koſztu na więkſzą liczbę beczek rozrzuceniu konkurencyą wytrzymaćby mogła.

Zaſtanawiało naywięcey, że w tych okolicach drzewa niema, a warzenie Soli tym ſamym bydź niemoże. Lecz

oprocz

oprocz lasu JWW. Margrabstwa Pińczowskich Rzeka Nida z Słupcią łącząca się dostawić może drzewo. Prawa lat 1447. 1496. 1538. 1550. 1598. też Rzekę wolnemu spławowi przeznaczyły; nadto nawet Młynow zrzucać nie wypada, gdy przez Sluzy zrobić się łatwo mogące, drzewo przeyść będzie mogło. Żąda Jmć Pan Beyst, albo pomnożenia Kompanii albo spłacenia siebie, albo 200000, Złotych bez Prowizyi na lat kilka pożyczenia daiąc same Solne Fabryki za bespieczny fundusz do odpowiedzi.

Solcza Wieś do Kapituły Łęczyckiey należąca iest mieyscem: gdzie troskliwa staranność JW. Jezierskiego Kasztelana Łukowskiego Fabryce Solney dała iestestwo; Woda w dole nie zupełnie zgłębionym; zawiera 1½ Stopnia Słoności, przeto puł Stopniem rożna od Buskiey. Lasow okolice są pełne, tak dalece: że Sążeń drzewa z dostawieniem kosztować będzie Złotych dwa, Wody dostateczne do ruchu Machin, bliskość posady Rzeki Bzury a z tąd spławienia do Wisły łatwość, daią tey robocie zaletę.

Właściciel pomienioney Fabryki żądania niepodobne do uzupełnienia podawał, wreszcie pomocy żadney nie żąda i sam usługę swoią kraiowi ofiaruie.

Takowe doniesienie Kommissya odebrawszy na dniu 16. Czerwca Roku 1788. Jego Krolewskiey Mości i P. Radzie Nieustaiącey przesłała, co daley czynić należy — Gdy zaś Rezolucyi nie można się było doczekać, gorliwość Obywatelow, tym czasem rozszerzyła Fabrykę, a P. Rady Rezo-

lucya dopiero na dniu 30. Września Roku teraźnieyſzego wyſzła, zleciła Kommiſſyi Proiekt do Rzeczypolpolitey Stanow wygotować. —

Oprocz tey Urzędowey a z poſrzod ſiebie uproſzonego Kommiſſarza uczynioney Rewizyi, Kommiſſya zaleciła Officyaliſtom ſwoim aby o oznakach Soli gdzieby były donoſili.

Na donieſienie przez Miaſto Lublin Departamentowi Pollicyi o iakoby znalezioney Soli uczynione, a Kommiſſyi ſwoiey kommunikowane, wyſłany Kommiſſarz zgłębił i omylność twierdzenia takowego donieſieniem pod Dniem 26. Czerwca Roku bieżącego donioſł. —

Rownie Rapport Komory Mława donioſł o poznakach Soli w Ciechocińſku pod Raciążkiem, czynione doświadczenia przekonały: iż ściek rożnych wod niedozwala Stopnia ſłoności doświadczyć, lecz, że ieſt Sol kuchenna wątpić nie można; idzie tylko o wielość znaydowania. Rzecz więc ieſt widoczna iż głębić w gorach ku Raciążkowi należy.

Nadto Kommiſsya ſtarała ſię wiedzieć wiele Sol Kray koſztuie, Cło tylko ſię odbiera od Soli lądem idącey, a wodą prowadzona Cła ani opłaca, ani wchodu wielość zapiſaną bywa.

Soli Wielickiey wychodzi na rok Beczek .	70000.	*a fl.* 40.	*fl.* 2,800,000.
Soli Samborſkiey . .	50000.	*a fl.* 10.	*fl.* 300000.
Soli Angielſkiey. . .	45000.	*a fl.* 18.	*fl.* 810,000.
Soli Warzonych rożnych Beczułek .	400,000.	*a fl.* 5.	*fl.* 2,000,000.
Soli Krymſkiey Cetnar:	124,000.	*a fl.* 3. g. 20.	454,666. g. 20.
Soli Wołowſkiey Cetn:	153000.	*a fl.* 3. g. 20.	561000. g. --
In Summa . .			6,925,666. g. 20.

Takowy zbior krotki czynności względem Soli Kommisſya P. Delegacyi przyłożywſzy, zna obowiązek oświadczyć:

1mo. Iż potrzeba konieczna wymaga, aby Kommiſſya miała wolność zrobienia Kontraktu, o Sol, gdzie ſię iey zdawać będzie, gdyż ſame proſte rzeczy objęcie pokazuie, iż gdy Kommiſsya mieć będzie wolność, utworzenia umowy, Narod Samowładney Ceny nie ſtanie ſię ofiarą; to ieſzcze dokłada Kommiſſya Skar: Kor: że choćby Kontrakt utworzony, między Ceſarſką Adminiſtracyą a Pruſką Dyrekcyą był zerwany, to albo na nowo z odmianą warunkow ſkoiarzonym zoſtanie, albo ieden drugiego przez zawiść handlową zniſzczywſzy, rownie ſtanie ſię Ceny Soli a tym ſamym maiątku Kraiowego Panem.

2do. Aby Rzeczypoſpolitey Stany konkurrencyi ułatwienie na mocy Traktatów, dopomniały ſię ktorey przeſzkodzono —

3tio. Gdy głębienie ziemi; doświadczanie poznakow Soli, daley utrzymywanie ludzi, znaiących ſię, tych rozſyłanie, daley zakładanie, i ulepſzenie Stanu Fabryk znacznego funduſzu potrzebuią, aby Rzeczypoſpolitey Stany tenże obmyśleć raczyły. —

Przełożenie P. Kommiſſyi Skarbu Koronnego Prześwietney Delegacyi od Skonfederowanych Stanow wyznaczoney, względem Układow Mennicznych Dnia 22. Mca Październik Roku 1788 uczynione.

Uſtawą zeſzłego Seymu titulo: *Oſtrzeżenie kurſu Monety*, po danym Kwicie Kommiſſyi Skarbu Koronnego, Czerwo-

ne Złote do Zł. 18. podniosłszy, względem Monety Srebrney, uproporcyonowanie do Ligi Sąsiedzkiey, oraz *Pedis Monetarij* Obydwoch Narodow Kommissyom, za zniesieniem się z Kommissyą Jego Krolewskiey Mości Menniczną, poruczono.

Koniec zeszłego Seymu, był początkiem Namow, ktore Kommissya Skarbu Koronnego, przez Delegowanych na Dniu 12. Listopada R. 1786. umocowanych z JW. Dziekońskim Podskarbim Nadwornym Litewskim, i Kommissyą Jego Krolewskiey Mości Menniczną odprawiała.

Oprocz uwag, ktore Teorya, przykłady innych Państw, rozumowania przeszłe podawały, Kommissya wezwała nawet Rady, to Kupcow i Magistratu Miasta Starey Warszawy, to Bankierow, to nakoniec wszystkich, ktorych nauka zdolnemi dania Rady czyniła.

Odiazdem JW. Dziekońskiego, i nie mieniem mocy przez Kommissyą Litewską na ten czas do zakresu Prawem wymierzonego przybliżoney składaiącego się; oraz sporami ktore rożność zdań w tak ważney Materyi tworzy, przeciągnęły się skutki tey pracy; a dwoch Miesięczna pora ustawą Prawodawczą określona, nadto krotką mimo wszelką usilność została.

W tym gdy mimo Prawo Roku 1766. Czerwony Złoty nie zważaiąc iaki i od kogo wybity, brany był po Złotych 18. a Prawo podnosząc bieg Złota, tey konieczney reżnicy nie uczyniło, Czerwone Złote w szacunku swoim

zmnieyſzone w Państwach Ceſarſkich, do naſzego Kraiu wchodziły, przez co idealna Maſſa pomnażaiąc ſię, rzetelną umnieyſzała. — Kommiſſya Skarbu Koronnego, tak czuiąc rzetelność i ważność tey prawdy, iak idąc w ślady Seymowych dawnych Uſtaw, ktore podług wartości Czerwone Złote oſzacowały; Czego Uſtawa 1531. Roku naycelnieyſzym ieſt dowodem, a inne Prawa, Czerwonego Złotego Węgierſkiego tylko wartość ogłaſzały, iako widzieć w Uſtawach 1451. 1496. 1505. 1526. 1598. albo Hollenderſkiego, iako w Konſtytucyi 1766. uchwalono; Uniwerſał ſwoy pod Dniem 22. Grudnia 1786. Roku wydała, a dla wiadomości powſzechney, Czerwone Złote podług aktualney Ceny wyſztychować kazała.

To iuż ukontentowanie miała i ma Kommiſſya, że Skutek odpowiedział Jey żądaniu, gdy Czerwone Złote Papieſkie 16. Złotych Groſzy Ośm wartuiące, a dawniey po Złotych 18. brane, w ciągu Roku iednego w obiegu ſwoim wielce umnieyſzone zoſtały.

Na dalſzych Namowach Mennicznych Kommiſſya Jego Krolewſkiey Mości Menniczna przekładała, że odmieniać Stopę Monety ieſt iedno, co przywracać ſmutny Obraz redukcyow Monet za przeſzłego doświadczonych Panowania, że w odmiennym ſzacunku wewnętrzney monety ſpory wynikaią między kupuiącym i przedaiącym towar, między Wierzycielem i Dłużnikiem, gdy ieden Prawem przepiſaną oddawać będzie Monetę, drugi Kontraktem opiſaną ſtoſownie do wewnętrznego ſzacunku odbierać zechce; a wy-

chodu Monety przyczynę nie dobroć iey wſkazywała, ale iakoby tylko bitą Monetę w wielkich Sztukach za Granicę wykupowaną; Zatym w Oſmakach i Pułzłotkach wybitych zaradzenie znaydowało.

Utrzymuiąc zaś dawnieyſzą Stopę, oświadczyła daley taż Kommiſſya Menniczna: iż Srebra z Zagranicy w Piaſtrach i Lingotach ſprowadzić należy, a tych Grzywnę z opłaceniem Tranzytowego Cła do Złotych 90. bliſko przyidzie, nadgrodzenie więc unkoſztow, więkſzym wybiianiem miedzi żądała.

Odpowiadaiąc zaś na te przyczyny Kommiſſya Skarbu Koronnego, przełożyła: że Prawo zeſzłego Seymu, ſkoro uproporcyonowanie, i układu nowego Monety utworzenie przez Stany Rzeczypoſpolitey poruczone zoſtało; więc myśl Rzeczypoſpolitey zdaie ſię bydź widoczną, że innego układu Stopy Menniczney Rzeczypoſpolitey Stany wymagały; Ze ſamo doświadczenie okazuie: że Moneta od Roku 1766. w Liczbie 40,000,000. wyſzła i ledwo Oſma Część w obiegu ſwoim zoſtaie.

Względem zaś ſpoſobu, i wielości nadgrody unkoſztow Mennicznych, Kommiſſya Skarbu Koronnego żądała, aby Kommiſſya Menniczna iako naybliżſza Manipulacyi Mennicźney, Obrachunki do rozwagi podała. Od tey dwa kommunikowane były Plany w tym ſpoſobie.

Obra-

Obrachunek czyli Plan pierwſzy.

	Żysk.	Strata.
Na 1,000,000. fl: Srebrney Monety Srebra feyn - - - Grz: 12,500.		
Kraiowego - Grz: 6,250. a fl; 81. fl: 506,250.		
Zagranicznego - 6,250. a fl: 87. 543,750.		
Summa - - - *fl*: 1,050,000.		
Expenſy Menniczney i z miedzią na Grz: $3\frac{3}{5}$. fl: 45,000.		
Etat roczny na utrzymanie Mennicy wynoſi 86,000. *Sum*: 1,181,000.		181,000.
Na 125,000. fl: w Miedzi, wychodzi Miedzi Grzywien 62,500. a fl: 1. - - 62,500.		
Expenſy Menniczney na Grzyw: po Gr: Sr: 1. fl: 15,625. *Sum*: 78,125.	46,875	
Na 750,000. Zdawkowych Gatunkow Srebra feyn Grzywien 6,250. a fl: 87 543,000.		
Expenſy Menniczney na Grzywnie a fl: 1. 2,500.		
Za Miedź do legowania 2,000. *Sum*: 588,750.	161,250.	
Wydatku fl: - - fl: 1,847,875.		
Zoſtaie na nieprzewidziane expenſa - - - - 27,125.		
Summa - - fl: 1,875,000	208,125.	181,000.
Zaſtaie na nieprzewidziane expenſa ut ſupra	fl:	27,125.
Summa ut ſupra - -		208,125.

Drugi zaś Obrachunek.

	Zysk.	Strata.
Na 1,000,000. fl: Srebrney Monety Srebra feyn - - Grz: 12,500.		
Kraiowego Grz: 6,250. a fl: 81. czyni fl: 506,250.		
Zagranicznego 6,250. a fl: 87 543,750		
Summa - 1,050,000.		
Expenſy Menniczney z Miedzią na Grz: a fl: $3\frac{3}{5}$. 45,000. *Sum:* fl: 1,095,000.		95,000.
Na 50,000. fl: w Miedzi, wychodzi Miedzi Grz: 250,000. a fl: 1. - 250,000.		
Expenſy Menniczney na Grz: po Gr: Sr: 1. - 62,500. *Sum:* 312,500.	187,500.	
Etat roczny Menniczny - - 86,000.		86,000.
Wydatku fl: 1,493,500. *Sum:* 1,493,500.		
Zoſtaie na nieprzewidziane expenſa - - - 6,500.		
In Summa - 1,500,000.	187,500	181,000.
Zoſtaie na nieprzewidziane expenſa ut ſupra	- -	fl: 6,500.
Summa ut ſupra -		187,500.

Po takowych Obrachunków komunikowaniu, rozważała Kommiſſya proporcyą między Złotem a Srebrem, która w handlu częſtokroć w Mieſiącu kilkarazy odmienna, nawet i w kurſie monet to ieſt ſzacunku, czyni różnicę; Wiekow kilkunaſtu przeciąg, doświadczenie uczonych piorem dowiedzione; Uroczyſte dowody z Zbioru Praw Mennicznych wſzelakich Państw przekonało tę prawdę. — Wydobywanie w Potozi Srebra, przywóz mnieyſzy do Cadix Piaſtrów, odmiana Monety kolumnowey z napiſem *non plus ultra*, wątleiący w tym rodzaiu zamiany Metalow handel w Japonie, a w Bengalu i innych Indyi ſtronicach mniey zyſkowny podrożył Srebro, a Złota zniżył cenę. Zgoła: że w Roku 1753. czyli Epocę umowy Domu Auſtryackiego

ſ Bawarſkiego, a nawet poźniey w czaſie Seymu 1766. iedną Grzywną Złota, można było kupić piętnaście Grzywien Srebra. Teraz zaś Grzywna Złota, rowna Grzywnom Srebra 14. Lot: 11. gra: 13. więc zdało ſię rzeczą widoczną Kommiſſyi, że ſkoro proporcya między Złotem i Srebrem odmieniona, więc i ſtopa 80. Złotych na bywſzey proporcyi gruntowana, utrzymać ſię niemoże.

Nadto: Poſada Kraiu naſzego, wſkazywała powinności ſrzodek zachować między Ligą Domu Auſtryackiego Państw, i Kraiow Krola Pruſkiego, wykup od pierwſzego mniey był ſtraſznym, gdy Moneta w Roku 1753. przepiſana, odmianie niepodlegała.

U Krola zaś Pruſkiego, Grzywna w większych Sztukach wybiiana po Złotych 84. gro: 15. więc końcem przetopienia monety naſzey przeznaczenia, ſkupować można było monetę po Złł: 80. z Grzywny feyn Kolońſkiey; a zatym śrzednia i do proporcyi między Złotem i Srebrem ſtoſowaney, wypadła Złotych 83. gro: 1.

Tu Krol troſkliwy, aby dobra Moneta, Dzieło Jego niebyło zniſzczone, oświadczył w Piśmie ſwoim na dniu 22. Mca Stycznia Roku 1787. iż nieradzi odmiany Stopy Menniczney, że oświadcza ſię przed żyiącym Narodem i Potomnością, iż za złe ſkutki ztąd wyniknąć mogące, niebędzie w żaden ſpoſob w odpowiedzi.

Przełożenia wyżey wymienione, zniewoliły Nayiaśnieyſzego Pana powolność, a Kommiſſya Skarbu Koronnego, na Notę ſwoią pod dniem 12. Stycznia 1787. Roku zapraſzaiącą z pośrzod Kommiſſyi Litewſkiey umocowanych Oſob, do teyże Magiſtratury poddaną, odebrawſzy na dniu 16. Stycznia 1787. odpowiedź: aby Kommiſſya Skarbu Kor: iako bliżſza Manipulacyi Mennicznych, układy czyniła, i te Kommiſſyi Litewſkiey nadeſłała. Do rozwagi wſpolney przyſtąpiła, czyli Billonowa Moneta, w iakiey proporcyi z Grzywny bita, ieſt ſzkodliwą; co ieſt lepſzego do nadgrody unkoſztow, czy Billon, czy Miedź; nakoniec iakie ſą wydatki Menniczne, i czy one nadgrodzić należy.

Dwoiakie były zdania; iedne utrzymuiących nadgrodę miedzią; drugich Billonem. Pierwſi ſię gruntowali na tym:

1mo. Ze Billonowa Moneta ieſt nadto podła, więcey iey do nadgrody unkoſztow potrzeba, niżeli miedzi.

2do. Ze rownie Billonowa moneta iak miedziana, nie ieſt ſtoſowna do prawdziwego ſzacunku. A zatym lepiey mniey mieć takiey monety miedzianey, niżeli Billonowey.

3tio. Ze Billonową Monetę zfabrykować łatwiey.

4to. Ze Kraie, iuż maiące w dawnym używaniu Monetę Billonową, przeſtaią iey wybiiać, obieraiąc miedź, iako Saxonia, i od niedawnego czaſu Krol Pruſki.

5to. Ze miedź Kraiowa, coraz więcey wnętrznościom ziemi wypſuwana, użytą będąc, nie wyprowadzi tyle pieniędzy za Granicę, niż Srebro teraz podrożone kupować.

Utrzymuiący zaś zdawkową Monetę kładli ſwego twierdzenia te powody:

1mo. Ze idealney monety im mniey; tym lepiey; że w Billonowey monecie a f. 100. z Grzywny Kolońſkiey, ieſt ſzacunku wewnętrznego w Złotych ośmnaſtu Zło: 12. w miedzi tylko Złotych 6.

2do. Ze Billonowa Moneta byle nie w wielkiey części, nie uboży Kraiu, iako wRzeſzy Niemieckiey uſtawach widzieć można.

3tio. Ze fabrykacya rownie zawſze Monety naſtąpić może; a ewaluacya powtarzać miana, ogłoſi ſzacunek wewnętrzny.

4to. Ze obeyście ſię w Kraiu własną miedzią ieſt nadto odległe; a zatym rowno wypada kupować miedź i Srebro; więc lepiey wartuiący nabywać metall, niżeli niknący.

5to. Ze w dzieiach Panowania Jana Kazimierza, Michała i Jana III. Krolow, Narod był oboiętnym nad uchybianiem, wewnętrznego ſzacunku, i zyſk nawet na Monecie ciągnąć dozwalał, wybiciu znacznemu miedzi złorzeczył.

6to. Ze Ogrom massy miedzianey iest ciężkim do przewozu a przykład Moskwy i Szwecyi winien bydź ostrzeżeniem.

7mo. Ze Prawo zeszłego Seymu nic niemowiło o Monecie miedzianey, a zatym zdaią się Prawa 1768. i 1775. w swey całości bydź zachowane.

Te z obydwoch Stron ważne przyczyny, stosowała Kommissya, a naywięcey, czyli dozwoleniem miedzi wiecey wybiiania, nieuchybi opisowi Prawa, ktorego wykonanie nayściśleyszy miała obowiązek.

Boiaźń fabrykowania łatwego Monety Billonowey, a ztąd nieszczęsne, a iuż zniszczeniem znacznym maiątkow doświadczone przykłady Saski i Pruski, zniewoliły do wyboru miedzi nad Billonową monetę, tym więcey, że Moskiewskie i Swedzkie urządzenie wcale się do Polski nie ściąga; gdy w Moskiewskim Państwie część znaczna intraty rządowey na tym wybiianiu się gruntuie, a w Szwecyi ogolny cyrkuluiącey Massy obieg, i tylko w Kraiu naszym miała bydź wybiiana Summa do nadgrodzenia unkosztow dostarczaiąca. Obrachowana nakoniec miedź wybita od Roku 1766. a dziś mało w proporcyi swoiey widziana, przekonała Kommissyą, że na rożne małe domowe potrzeby brana, niknie z użycia Ludzkiego.

Trzeci był Proiekt podniesienia monety na Złoty iaden groszy dwa. Mowiło za tym Proiektem ułożenie Kom-

miſſyi 1766. Roku iż gdyby Mennica wybić monety Grzywnę a ſ: 30. nie mogła, aby każda 30.wka dodane miała groſzy dwa na każdey Złotowce. Popierano gruntowność tych przyczyn, że ani unkoſzta na przebicie będą potrzebne, że ani o powiękſzoney miedzi lub Billonow liczbie mowić nie będzie wypadało; zgoła: rzutem iednym Piora trudności w pierwſzym i drugim Proiekcie zachodzące, ułatwionemi bydźby mogły. Lecz upadł ten Proiekt acz wiele maiący za ſobą przyczyn gruntownych, z powodu że podnoſzenie po dwa groſze na Złotowce, nie wyrownałoby Prawa zamiarowi; że podnoſząc aktualnie monetę, byłoby dać ieſteſtwo ſporow o Summy wgatunkach i rodzaiach monet, w czaſie ſkryptu wydanego wziętych, a potym powyſzłym obwieſzczeniu oddać mianych.

Kommiſſya chcąc mieć Prawo w należnym wykonaniu długo ſię zaſtanawiała, czyli może dozwolić więcey miedzi wybiiać iak prawo 1775. Roku uſtanowiło. Poſłuſzeńſtwo tey Naywyżſzey Narodu Woli, walczyło z potrzebą gdy Kommiſſya ſię przekonywała, że Srebro zagraniczne drożey, a Kraiowe tąż ſamą Ceną co moneta wybiiana wkupowanym zoſtaie.

Ze legurowanie i Robotnika praca na Złotych 3. gr: 18. na Grzywnę iednę wychodzi, a Kommiſſya Menniczna przy tym obſtawała, że Krol nie żąda Korzyści, ſzkodować niema przyczyny; że Narod dla ſwego dobra maiąc monetę, ſam wydatek na iey wyrobienie znoſić powinien; a w An-

gielſkiego Rządu Uſtawie wzor brać może, gdzie Skarb publiczny wydatki menniczne opłaca; chciała Kommiſſya wglądać w wydatki Officyaliſtow potrzebne, od tych ktore iey ſię zdawały, zbytniemi rożnić; lecz to wzbronionym było; a Prawem zarządzenia Mennicą przez Jego Krolewſką Mość, złożyć ſię Kommiſſyi Jego Krolewſkiey Mości Menniczney podobało.

Wypadało więc: albo nie mieć Monety ktorey Kray żądał; albo dozwolić wybiianie miedzi, ktore w ogolnym dozwoleniu Seymu przeſzłego zdawało ſię zawierać, gdy *Pedem monetariam* ułożyć kazano a ten by ſwego niemogł odebrać ſkutku.

Tak więc Kommiſſya Skarbu Koronnego, z odwołaniem ſię do Kommiſſyi Skarbu Wielkiego Xięſtwa Litew: układ uczyniła 17. Lutego 1787. Roku.

1mo. Bicia Monety początek oznaczony 20 Marca, a wybiianie Zło: 83 gr: 15. z Grzywny Kolońſkiey oſtrzeżone.

2do Billonowa Moneta za ſzkodliwą uznana, i dla tego, miedzią unkoſzta menniczne nadgrodzić uznano.

3tio. W Proporcyi Srebra Zagranicznego Grzywny miedzi Złotych 22. a Kraiowego, w czym i Ruble i inne Zagraniczne Monety w Kraiu kupione rozumieć ſię maią, Złotych 10. Aby zaś niewiele Zagranicznego Srebra weſzło, z tąd miedzi znaczna nie pomnożyła ſię liczba, 12000. Grzywien Srebra tylko, na Rok ſprowadzić dozwolono.

4to. Na opłaty Menniczných Officyaliſtow Zło; 19,000. co mieſiąc w miedzi wybić dozwolono.

5to. Względem dawney Monety, Kurs rowney nowey oſtrzeżony; a gdyby kto Grzywnę takowey monety przywiozł do Mennicy, tedy Zło: 83. gro: 15. za nią Mennica zapłaci.

6to. W Proporcyi 100.000. Złotych w Mennicy w zamian ſtarey Monety i Rublow 5,000 Złotych miedzią brać Skarb Koronny upewnił.

7mo. Kurs nowy monety i odbieranie do Kaſs Prowincyonalnych zabeſpieczono.

8vo. Dla zachęcenia, Kraiowego Srebra liwrowania do Mennicy oświadczyła Kommiſſya J. K. Mości Menniczna, iż taniey Srebra Kraiowego kupować nie będzie, iak Grzywnę ſeyn Srebra po Zło: 81, gr: 15.

Potrzeba prędkiego Monety wybicia. wſkazała konieczność Zagranicznego Srebra wprowadzenia; lecz Kommiſſya zwrociła ſtaranie, aby mogła wynaleść ſrzodki ſkuteczne do zatamowania, tak pomnażaiącego miedź, obcego Srebra wchodu, i w tey mierze czyny ſwoie niżey wyſzczegulni.

Dzieło umowione Kommiſſyi Skarbowey W. Xſtwa Litewſkiego przeſłała; dla porządku zaś, oraz dyyścia iak wiele Monety dawney wchodzi, pod dniem 6. Marca

Officyaliſtom rozkaz przeſłała zapiſywania na kwitach, wiele i w iakich gatunkach Monetę odbiera.

Kommiſſya Skarbu Wielkiego Xięſtwa Litewſkiego, odebrawſzy układ Kommiſſyi Stopę Monety Srebrney przyięła, a względem miedzi biorąc Prawo 1768. i 1775. za prawidło; przyzwolenia ſwego nieużyczyła. Przeſłała Kommiſſya Skarbowa wywod przyczyn do takowego dzieła ią zniewalaiących.

O Monety zaś Srebrney tylko biegu, Uniwerſał Kommiſſya 15. Marca Roku zeſzłego wydała a w widoku zaſilenia Mennicy Kraiowym Srebrem, i tym ſamym oddalenia Zagranicznego, zapewnioną zoſtała Powſzechność: iż gdyby Mennica w kupowaniu Srebra czyniła trudności, że Skarb zapłaci; i takowy Uniwerſał, wraz z obrachunkiem unkoſztow Menniczych Kommiſſyi Skarbu Litewſkiego na dniu 21. Marca przeſłała.

Na koniec Kommiſſya Skarbu Litewſkiego na dniu 1. Maia z ſzczegolnego powodu, aby Manipułacye mennicze nie przeſtały, tudzież że Seym bliſki, Planowi od Kommiſſyi Skarbu Koronnego ułożonemu nieſprzeciwia ſię oświadczyła.

Kommiſſya Skarbu Koronnego, widząc w pomienioney Nocie, że wyraźnego pozwolenia niemaſz, a te było koniecznym z mocy Prawa Seymu zeſzłego, rownie od ſwego układu z Kommiſſyą Menniczną cofała ſię; co wyra-

źnie

źnie umocowani od Kommiſſyi na dniu 30. Octobra na konferencyi wyrazili, i Kommiſſya po odebranym uwiadomieniu od Delegowanych na dniu 10 Liſtopada, uroczyście Notą ſwoią ponowiła, i Kommiſſya Menniczna do Decyzyi Rzeczypoſpolitey Stanow wſtrzymała.

W takowym więc ieſt ſtanie Interes układow o Monetę miedzianą, i Decyzyi Rzpltey Stanow oczekuie, a Tabellę wybitey monety i miedzi oraz złota ſkłada przed Prześwietną Delegacyą Kommiſſya Skarbu Koronnego.

Kommiſſya uwagę ſwoią naſtępnie ſzczegolniey zwrociła.

1mo. Czyli miedź Kraiowa wyſtarczy na potrzeby Mennicy.

2do. Aby wkupowaniem w Kraiu Srebro Zagraniczne ile możności oddalić.

3tio. Zaſtanawiała ſię nad wolnym wchodem i wychodem Monet Zagranicznych.

Co do pierwſzego: Notę Kommiſſya Skarbu Koronnego pod dniem 24 Marca do Kommiſſyi Jego Krolewſkiey Mości Kruſzczowey podała, w zapytaniu: czyli doſtatecznie miedzią Kraiową opatrzyć może Mennicę. Dwoiſte Prezeſa i Adminiſtratora Fabryki Miedzianogorſkiey łączącego obowiązki JO. Szembeka Xięcia Biſkupa Płockiego odpowiedź, zawiera: iż niedawno Prawo Emfiteutyczne otrzy-

N

mane, upoważniło rzeczywiste miedzi z wnętrzności ziemi wyprożnienie; że około 90. cetnarow ma w Fabryce a 10. przywiezienia niebawnie się spodziewa. Odpowiedź ta na dniu 28. Marca, Kommissyi J. K. Mci Menniczney przesłaną została. Tey zapewnienie Notą pod dniem 29. Marca, uspokoiło troskliwość Kommissyi, iż pierwszeństwo zawsze miedzi Kraiowey nad Zagraniczną będzie dawane.

Co do drugiego. Kommissya przymuszoną będąc dla prędkiego opatrzenia Mennicy dozwolić Zagranicznego przywozu, na dniu 24. Marca przełożyła myśl swoią, aby srebra grzywnę feyn Kolon: po złotych 83. gro: 15. wkupować, a tym samym wchod Zagranicznego do Mennicy zatamować. Składała się Kommissya Menniczna Kontraktem zawartym; Nakoniec po upłynionym puł roku, też umowę zniszczyła.

Podała Kommissya Menniczna na dniu 3. miesiąca Maia Notę, z żądaniem: aby wszelkie Zagraniczne Monety, Uniwersałami niewywołane ewaluować miane, na Komorach i Exakcyach brane były, końcem onych przetopienia do Mennicy przeznaczenia.

Kommissya po daney odpowiedzi na dniu 12. Maia, a w widoku że Zagraniczna Moneta uważana iako towar, niepowinna mieć swego ustawą oznaczonego publicznego Kursu; tego niepodniosła, ale tylko w Cłach i Exakcyach w powiększoney cenie brać kazała, i Uniwersałem 29. Maia takowe Monety wysztychowane rozesłała.

Odbierane takowe Monety w Cłach i Exakcyach były, i Mennicy oddawane; dopiero na dniu 26. Mca Maia Roku bieżącego Kommissya Menniczna przesłała Dyspozycye Directorio Menniczncmu wydane, w ktorey wyrażała: że z powodu oddanego sporu względem wielości miedzi do Decyzyi Rzpltey Stanow, odtąd Mennica płacić niema grzywnę Kolońską feyn iak zło: 80.

Nie oddała milczeniu takowey czynności Kommissya Skarbu Koronnego, a w Nocie swoiey przełożyła: że iednostronnie układow wspolnie utworzonych, niszczyć nie wolno. Ze na żądanie Kommissyi Menniczney o Ewaluacyi nastąpioney powszechność uwiadomioną została; że Obywatel pokładaiąc ufność w oświadczeniu Urzędowym Kommissyi, zbierał Ruble końcem onych przetopienia, a w swoim na wierze publiczney gruntowanym oczekiwaniu, omylonym został; że Skarb na tym szkoduie.

Zachodziły partykularnych skargi, że Ruble od nich przywiezione, przyiętemi nie zostały, i te użalenia Kommissyi Jego Krolewskiey Mości Menniczney były przesłane. Lecz uzupełniaiącey żądanie swoie odpowiedzi Kommissya nie odebrała.

Co do trzeciego. Kray, ktoren niema srebra swego, zyskuie na wolnym wchodzie i wychodzie monet Zagranicznych nie Billonowych, gdy te zastępuią wybiianie z Mennicy ze stratą Kraiu. Kommissya widząc tę kwe-

ſtyą Prawami obiętą, nieodważyła ſię ią ułatwić, ale do Rzeczypoſpolitey Stanow Proiekt wygotowała.

Ten to ieſt zbior prac i trudow w poruczonym układu o Mennicę obowiązku. ktoren Kommiſſya Skarbu Koronnego nieſie przed Prześwietną Delegacyą.

TABELLA

Wybitey Złotey, Srebrney i Miedzianey Monety w Mennicy J. K. Mci a Die 1. Menſis Martij 1787. uſq; ad ultimam 7bris 1788.

	Złotych	*Groſzy*	*Złotych*	*Groſzy*
Czerwonych Złotych Sztuk 13,634. Czerw: Zł. rachuiąc po Złotych 18.	- -		245,412	
w Talerach	244,456			
w Pół - Talerach	305676			
w Dwo Złotówkach.	3,167,326			
w Złotowkach	2,818,171			
w Dzieſięciogroſzowkach . . .	366095			
			6,901,724	
w Miedzianey Monecie				
w Trzech Groſzowkach . .	844,721	27		
w Groſzowkach	256,529	28		
			1,101,251	25
Summa Summarum Złotych	- -	-	8.248.387	25

GENER: TABL:

GENERALNA TABELLA WYBITYCH PIENIEDZY

Od 1. Marca 1787. aż do ostatniego Dnia Miesiąca Grudnia 1789.

	Grzywny	Łoty	Grany.
Zapisane Srebro Zagraniczne	23,974.	4	9
Kraiowe Srebro . . .	90,193.	10	5
Summa	114,167.	14	14

A. Moneta Złota.

Waga Złota		Proba		Czyste Złoto			Wartość Iney Grzyw:	Summa	Wartość 1go. Czer: Zł:	Summa	Proporcya Srebra do Złota według Prawa.		
Grzyw:	Łoty	Kar:	Gr:	Grzyw:	Ł.	Gr:	Czer: Zł:	Czer:Zł:	Złotych	Złotych	Grzy:	Ł.	Gr:
335	15 $\frac{3}{67}$	23	7	330	1	13 $\frac{6}{7}$	08 $\frac{52}{283}$	22,508.	18	405 144.	14	11	3

	Funty.	Łoty.
Miedź Zagraniczna - -	365,065.	16
Miedź Kraiowa - - -	6,961.	-
Summa	372,026.	16

B. Moneta Srebrna.

C. Moneta Miedziana.

Nazwisko Gatunkow Monet.	Waga Srebra		Proba.		Czyste Srebro			Wartość Iney Grzyw:	Miano wybić.				Wybito.				Więcey.				Nazwis: Miedzia Monety.	Waga Miedzi.		Wartość 1go. Funta.	Miano wybić		Wybito.		Więcey.		Mniey.	
	Grzyw:	L.	Loty	Gr.	Grzyw:	Ł.	Gr.	Złotych	Złotych.	Gr:	Sz:	32	Złotych.	Gr:	Sz:	32	Złotych.	Gr:	Sz:	32	Grosze	Funty.	Ł.	Złotych	Złotych.	Gr:	Złotych.	Gr:	Złotych.	Gr:	Złotych.	Gr:
Talery bite . . .	3,600.	-	13	-	2,925.	-		83½	244,237.	15	-	-	244,456	-	-	-	Wię: 218	15	-	-	3	292,001.	16	4	1,168,006	-	1,176,394	9	8,388.	9	- -	-
Poł Talery . . .	4,504	-	13	-	3,659.	8	-	- -	305,568.	7	1	16	305,676	-	-	-	- 107	22	1	16	1	80,025		- -	320,100	-	322,051	24	1,951	24	- -	-
Dwó Złotowki .	97,228.	-	9	11	58 404.	5	2	- -	4,876,760	20	-	20	4,870,418	-	-	-	Mni: 6342	20	-	20												
Poiedyncze Złot:	83,621.	-	8	6	43,552.	9	12	- -	3,636,642	13	1	10	3,638,447	-	-	-	Wię: 1804	16	1	22												
Poł Złotowki . .	- -	-	6	12	- -	-	-	- -	- - -	-	-	-	- -	-	-	-	- - -	-	-	-												
Dziesięciogroszow:	15 004	-	6	-	5,626.	8	-	- -	469,812.	22	1	16	470,646	-	-	-	- 833	7	1	16												
Summa . .	203,957.	-	-	-	114,167.	14	14	83½	9 533,021	18	1	30	9,529,643	-	-	-	Mni: 3378	18	1	30	- -	372,026.	16	4	1,488,106	-	1,498,446	3	10,340.	3	- -	-

Tu wſpomnieć należy z Woli całey Deputacyi i z woli ſameyże Kommiſſyi Skarbowey o wielkich zaſługach w teyże Kommiſſyi JW. Czackiego Staroſty Nowogrodzkiego z nauki i pracowitości użytecznego Kraiowi Obywatela, ktory właſnym koſztem podiąwſzy ſię długiey podroży dla pożytku Kraiowego mieyſca wſzyſtkie do robienia Soli ſpoſobne obiechał, mieyſca do ułatwienia Handlu wewnętrznego zdatne zwiedził, Rzeki ſpławnemi bydź mogące i Porty do Handlu ſpoſobne zluſtrował, Komory pograniczne w znaczney części zrewidował, za Granice do Moldawii dla ułatwienia Handlu pogranicznego doiechał, a powrociwſzy ztamtąd nie tylko doſkonały Rapport Kommiſſyi o tym wſzyſtkim przywiozł, ale i Mappy Rzek niektorych Kraiowych i mieyſc Solnych oraz do Handlu ſpoſobnych własnym dość znacznym koſztem porobione wraz z tymże Rapportem w Archiwum Kommiſſyi Skarbowey złożył, ktory to Rapport i Mappy będą dla naſtępnych Kommiſſyi do urządzenia Handlu i Soli prawdziwym światłem i prawidłem. Wart ieſt prawdziwie ten uczony i cnotliwy Kommiſſarz wdzięczności całego Narodu, wart ieſt względow ſzczegolnych N. Pana i Seymuiących Stanow, ktorym polecić Go iak naymocniey mam na ſiebie od Deputacyi włożony a miły dla mnie obowiązek.

Tu pokazane były Stanom w Izbie Mappy w Treści Rapportu JW. Czackiego Starosty Nowogrozdkiego wyszczegolnione i sam Rapport z wszystkiemi Annexami, ktorego Rapportu niektore przedziały czytane były.

Treść Rapportu JW. Czackiego S. N. z obiazdki Prow: Ruskiey i Moldawii w R. 1787.

PRZEDZIAŁ I. i II.

Lustracya Prowincyonalnych Komor i Officyalistow.

Uwagi względem Plantacyi Tytuniow.

Względem Tabaki Kraiowey i Zagraniczney.

Względem ulepszenia Handlu.

O Rzekach Słuczy, Horyniu, Styrze Bugu.

O Handlu zGalicyą, Moldawią, i Tureczyzną. Tudzież o generalnych potrzebach do Handlu naszego ściągaiących się.

O Handlu przechodowym.

O Kwarantannach.

PRZEDZIAŁ. III.

Opisanie stanu Handlu naszego.

Urządzenia Sąsiaduiących względem Polski.

Sposoby ożywienia Handlu naszego a ścieśnienia wchodowego, oraz ułatwienia niektorych trudności.

NB. Mapp Rzeki Dniestru wraz z kataraktami Jampolskiemi . . szt. 13.

Rzeki Nidy i Słupicy. . . 6.

Słuczy i Horynia. . . 1.

Mappa Hydrograficzna Polski. . . 1.

Procz tego wiele rysunkow i sytuacyi Fabryk Solnych i Machin potrzebnych tyczących się.

Jeżeli maſſę bogactw Kraiowych pomnożyć, Handel zewnętrzny rozkrzewić i exportacyą produktow nayżyżnieyſzych części Kraiu naſzego otworzyć będzie zamiarem N. Stanow, potrzeba koniecznie wyznaczyć funduſz na wyczyſzczenie Rzeki Dnieſtru i uprzątnienie zawad defluitacyą na niey tamuiących. Już kilka Seymow miia iak Woiewodztwo Podolſkie w każdych Inſtrukcyach Poſtom ſwoim zaleca proſić o to Zgromadzonych Stanow i nalegać, aby Rzeka Dnieſtr nad ktorą te Woiewodztwo i inne ſą położone, mogła bydź ſpławną zrobiona, i aby beſpieczeńſtwo Handlu naſzego z Turkami było podług dawnych Traktatow przez Negocyacyą z Portą ułatwione. Mimo naylepſzych chęci i ſtarań N. Pana, zazdrość Sąſiedzkich Potencyi zawiſtnym okiem na otworzenie Handlu Czarnomorſkiego patrzących była dotąd zawſze na przeſzkodzie, abyśmy tego ułatwienia u Porty niezyſkali, otwiera ſię teraz pora pomyślna do odnowienia i utwierdzenia Traktatow Handlowych z Portą, ktora nam tego nieodmawia, znayduiąc dla ſiebie wzaiemne w tym zyſki, lecz wſzyſtko to będzie nadaremne, ieżeli ſpławność Rzeki Dnieſtru niewielkim koſztem mogąca bydź urządzoną niebędzie z roſkazu Rzpltey nakładem publicznego Skarbu obmyśloną. O co na mocy Inſtrukcyi Woiewodztwa Podolſkiego dopraſzam ſię, i w mieyſcu ſwoim przy Decyzyi Wydatkow Skarbowych na dal wraz z Poſłami tegoż Woiewodztwa i innych przyległych dopraſzać ſię nieprzeſtanę.

Nayiaśnieyſzy Miłościwy Panie!
Przeświętne Skonfederowane Rzeczypoſpolitey Stany!

W tedy gdy ościenne otaczaiące Kray Polſki Narody cieſzą ſię iedne z odzyſkanego po wielkiey utracie ludzi i Skarbow Pokoiu, drugie że kraie puſtoſząc choć z wyniſzczeniem własnego niewinney krwie potokami ſkropione odnoſzą Laury, Polſka wpośrzod burzy ſpokoyna cieſzy ſię widokiem odrodzenia ſwego, cieſzy ſię że z wyrokow Nieba na Jey łonie urodzony Krol Rodak mądrą Radą pilną do tegoż odrodzenia prowadzi ią Ręką, cieſzy ſię miłą nadzieią że w krotce Krol i Narod ściſłym połączeni węzłem odrodzą ſię zupełnie, gdy całość Kraiowa Skarbem i Woyſkiem dobrze urządzonym zewnątrz zabeſpieczona, Rządem trwałym a z wolnością zgodnym wewnątrz ugruntowaną zoſtanie.

Między innemi do tego Celu dążącemi krokami gdy z rozkładu czaſu i materyi zatrudniacie ſię teraz N. Stany rozwagą nad Stanem Skarbu Publicznego, przyznać muſicie że ledwie wktorym Kraiu tak dobrze ieſt adminiſtrowany iak u nas, prawie nigdzie tak mało dłużny i tak mało koſztowną maiący Manipulacyą. Cały bowiem ſkład Kommiſſyi wraz ze wſzyſtkiemi Skarbowemi Officyaliſtami wtamtych dwoch leciech iuż examinowanych niekoſztował rocznie nad 2½ od ſta względem maſſy dochodow rocznych Skarbowych. Długi wſzyſtkie Kraiowe dawne z 10. millionow obłożonych dawniey przez Kommiſſyą Likwidacyi-

ną przyznanych Rzpltey Wierzycielom, iuż w Roku przeszłym 1790. procz świeżo zaciągnionych nie wynosiłynad Pięć kroć kilkadziesiąt tysięcy iako się okaże z examinu drugiego Biennium i z Tabelli długow Rzpltey w swoim mieyscu przyłączyć się maiącey. Urządzenie zaś Administracyi Skarbowey od początkowych Kommissyi Opisow dotychczas zawsze było i iest doskonałe, ściśley tylko tychże opisow exekucyi potrzebuiące, ktora nigdy niechybi, gdy każdy Examen co dwa lata nie dla Ceremonii tylko ale dla pilnego dochodzenia prawdy będzie odprawiany, gdy Skarb nie będzie podlegał żadney władzy mogącey w nim nad Opisy Prawa czerpać co iey się podoba.

Trzeba więc iak nayrychley Seymiki i Seymy opisawszy, Władze wykonawcze z nich wypływaiące, między niemi Skarbową Kommissyą takiemi do iey dawnych Opisow obostrzyć Warunkami, aby i sama wiedziała komu gdzie kiedy i wiele ma co rocznie wypłacać i pamiętała że co dwa lata ściśle z czynności swych wszelkich będzie examinowana, a zatym do ściśley obowiązana odpowiedzi.

Trzeba zaś Stan dochodow i wydatkow Skarbowych tak rostropnie wziąść na Szalę, aby zrzodła dochodow były pewne nie zawodne, massie Wydatkow nie tylko wyrownywaiące lecz ie koniecznie przewyższaiące, ażeby zapas gotowy zawsze się co Rok w Skarbie zostawał, na potrzeby nie przewidziane.

Trzeba w każdey Elekcyi na Kommissarzow, a tym bardziey na Podskarbich takich dobierać ludzi, ktorzy iuż są znani z miłości Oyczyzny, z wierności na innych Urzędach i z talentow sposobiących do tego urzędowania.

Lecz nie tu ieszcze rzecz o tym się obszerniey rozwodzić, gdy dopiero Relacya z examinu na początku tego Seymu dokończonego z dwoch lat ten Seym poprzedzaiących N. Stanom iest przyniesiona; tę zakończywszy gdy powtorny Examen z dwoch lat ostatnich będzie Wam obiaśniony, wtedy Stan teraźnieyszy Skarbu poznawszy, łatwo uyrzycie dalsze iego potrzeby i wagą rozsądku waszego urządzić tenże nadal potraficie.

Teraz zaś zakończywszy Relacyą z Examinu pierwszych dwoch lat 87. i 88. czekać będę rozkazu N. Stanow rozpoczęcia Relacyi z drugich dwoch lat 89 i 90. ktorych Examen Prawem Seymu teraźnieyszego dnia 22. Julii 1790. pod Tytułem. *Zlecenie Deputacyom do wyexaminowania Skarbow Oboyga Narodow wyznaczonym* był nakazany naszey Deputacyi a przez nią w Miesiącach 7brze i 8brze dopełniony.

KONIEC I. CZĘSCI.

